

Voorjaarsnota 2024

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE.....	3
INLEIDING.....	4
Inleiding	5
Financiële samenvatting.....	6
PROGRAMMA'S	8
1. Burger en bestuur.....	9
1.1 Veiligheid	9
1.2 Dienstverlening en samenwerking met de inwoners.....	9
1.3 Levendige dorpen.....	9
Financiële afwijkingen	9
2. Openbare ruimte.....	10
2.1 Natuur en Groen.....	10
2.2 Verkeer en inrichting openbare ruimte	10
2.3 Water	10
Financiële afwijkingen	10
3. Ruimte, wonen, duurzaamheid en economie.....	13
3.1 Woningbouw en ruimte.....	13
3.2 Duurzaamheid	13
3.3 Economie, recreatie en toerisme.....	15
Financiële afwijkingen	16
4. Sociaal domein	18
4.1 Onderwijs, jeugd en gezondheid	18
4.2 Participatie en schuldenproblematiek.....	19
4.3 Sociale structuur, sport en zorg.....	19
Financiële afwijkingen	20
Algemene dekkingsmiddelen.....	26
Overhead	28
KADERNOTA 2025.....	29
Inleiding kadernota	30
Financieel beeld	31
Kader	33
Programma's kadernota	36
Financiële uitgangspunten.....	39
BIJLAGEN.....	40
1. Begrotingswijziging.....	41
2. Gemeenschappelijke regelingen	42

Inleiding

Inleiding

In het coalitieakkoord 2022-2026 zijn de politiek-bestuurlijke ambities voor deze bestuursperiode vastgelegd. Deze ambities omvatten het zorgdragen voor een duurzame, sociale en veilige gemeente Drimmelen en zijn vastgelegd in een collegewerkprogramma.

De begroting 2024 vormt het uitgangspunt voor 2024 voor het realiseren van de doelen en ambities en de daarvoor uit te geven en te ontvangen middelen.

De voorjaarsnota 2024 geeft een beeld van het heden met een doorkijk naar het einde van het jaar.

Het college geeft in de voorjaarsnota 2024 aan waar de uitvoering of de financiering van het beleid afwijkt van de begroting 2024. De financiële verordening geeft aan dat de voorjaarsnota het de ontwikkelingen over het eerste kwartaal weergeeft.

De vastgestelde begroting over 2024 gaf een voordelig resultaat te zien van € 163.000 na verwerking van de begrotingswijziging van de najaarsnota 2023 was het voordelig saldo € 195.000. De mutaties als gevolg van de diverse ontwikkelingen in voorjaarsnota 2024 beïnvloeden dit saldo met € 456.000 zodat er een verwacht voordelig begrotingssaldo van € 651.000 ontstaat.

De effecten van de mutaties voor de komende jaren worden ook in deze voorjaarsnota meegenomen.

Harry Bakker

Wethouder Financiën

Financiële samenvatting

De uitvoering van het beleid in het eerste kwartaal vergt een financiële bijstelling van het resultaat over 2024 maar ook van toekomstige jaren. De volgende tabel laat zien dat hogere bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen, hogere kosten voor de jeugdzorg, een groter beroep op WMO-voorzieningen, hogere rentelasten, hogere kosten voor leerlingenvervoer en hogere sociale uitkeringen voor dat nadelige effect zorgen. Dit effect wordt gecompenseerd door een hogere algemene uitkering op basis van de decembercirculaire en meicirculaire, de specifieke uitkering inburgering en de gedeeltelijke vrijval van een budget voor de invoering van de Wet open overheid. Een groot deel van de hogere kosten is terug te leiden naar inflatie en dan met name gestegen loonkosten.

Veel van de nadelen zijn structureel van aard en beïnvloeden daarmee het meerjarig resultaat. Tabel 2 laat zien dat voor 2024 het oorspronkelijk positieve exploitatieresultaat (€ 195.000) verbetert naar € 651.000. Het negatieve saldo van de latere jaren 2026 en 2027 blijven ondanks het positieve effect van de voorjaarsnota negatief. De negatieve resultaten voor 2026 en verder zijn een landelijk beeld. In de kadernota 2025 zullen we daar nader op in gaan.

Tabel 1. meerjarig financieel effect actualisatie

Meerjarenperspectief							
Nr.	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Progr.	2024	2025	2026	2027	2028
1	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	1	-6 N	-186 N	-186 N	-186 N	-186 N
2	Openbaar groen (areaalluitbreiding / indexering MidZuid)	2	-56 N	-56 N	-56 N	-56 N	-56 N
3	Watergangen: afvoeren specie Waterschap	2	-22 N	-22 N	-22 N	53 V	53 V
4	Riool(heffing)	2	-18 N	138 V	225 V	174 V	178 V
5	Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)	3	0 V	-43 N	-51 N	-54 N	-89 N
6	Grondzaken: aankoop pand Lage Zwaluwe / grond bypass Zoutendijk	3	-37 N	-28 N	-28 N	-28 N	-28 N
7	Project Gat van den Ham: inhuur personeel	3	-28 N				
8	Basisschool de Stuijthoek	4	66 V	132 V	-61 N	-61 N	-61 N
9	Leerlingenvervoer	4	-200 N	-200 N	-200 N	-200 N	-200 N
10	Gemeenschappelijke regelingen programma 4	4	42 V	-9 N	-154 N	-157 N	-219 N
11	Interne verwerkingsfout	4	0 V	-159 N	-159 N	-159 N	-159 N
12	Jeugdhulp - regionale samenwerking (WBO)	4	-361 N	-410 N	-410 N	-320 N	-320 N
13	Sociale uitkeringen Werk & Inkomen/bijstand/energietoelage	4	-360 N	-178 N	-178 N	-178 N	-178 N
14	Beschut werk	4	-50 N	-50 N	-50 N	-50 N	-50 N
15	Specifieke uitkering Inburgering	4	120 V	120 V	120 V	120 V	120 V
16	WMO Huishoudelijke ondersteuning	4	-275 N	-275 N	-275 N	-275 N	-275 N
17	Renovatie zwembaden	4	-30 N				
18	Sportpark Ruitersvaart	4	46 V				
19	Diversen/kapitaallasten programma 4	4	15 V	-1 N	-19 N	-31 N	-30 N
20	Gedeeltelijk vrijval budget Wet Open Overheid (WOO)	O	50 V	50 V	50 V	50 V	50 V
21	Decembercirculaire	Alg.D.	1.070 V				
22	Rentekosten	Alg.D.	-283 N	-329 N	-289 N	-250 N	-210 N
23	Lokale heffingen: Nagekomen kosten afwikkeling TOG	Alg.D.	-64 N				
24	Gemeenschappelijke regeling: Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW)	Alg.D.	-42 N	-38 N	-38 N	-38 N	-38 N
25	Meicirculaire (netto-effect)	Alg.D.	886 V	1.539 V	2.951 V	2.925 V	1.035 V
	Diverse		-7 N	-14 N	-16 N	-16 N	-21 N
Totaal			456 V	-18 N	1.155 V	1.264 V	-684 N

Tabel 2. Meerjarenperspectief

Begroting (bedragen x € 1.000)	2024		2025		2026		2027		2028	
Vastgestelde begroting 2024	163	V	965	V	(2.295)	N	(1.659)	N	431	V
Financiële gevolgen Najaarsnota 2023 (incl. amendementen)	33	V	-130	N	-130	N	-130	N	-130	N
Saldo vastgestelde begroting inclusief begrotingswijzigingen	195	V	835	V	-2.425	N	-1.789	N	301	V
Voorjaarsnota: exploitatie	456	V	-18	N	1.155	V	1.264	V	-684	N
Begrotingssaldo na besluitvorming Voorjaarsnota	651	V	817	V	-1.270	N	-525	N	-383	N

Programma's

1. Burger en bestuur

1.1 Veiligheid

Geen afwijkingen te melden

1.2 Dienstverlening en samenwerking met de inwoners

Geen afwijkingen te melden.

1.3 Levendige dorpen

Visie Wagenberg

In afstemming met de Dorpsraad Wagenberg en de stuurgroep Dorpsvisie Lage Zwaluwe is afgesproken dat we eerst het participatietraject van de Dorpsvisie Lage Zwaluwe evalueren en de precieze opdracht voor Dorpsvisie Wagenberg duiden. Beide acties zijn gepland. We verwachten rond de zomer te starten met het proces Dorpsvisie Wagenberg in plaats van begin 2024.

Financiële afwijkingen

Tabel 1.1. Overzicht financiële afwijkingen bestaand beleid

1. Burger en bestuur	2024	2025	2026	2027	2028
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)					
Thema Veiligheid					
1 Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	-6 N	-186 N	-186 N	-186 N	-186 N
Totaal Burger en bestuur	-6 N	-186 N	-186 N	-186 N	-186 N
Totaal 1. Burger en bestuur na dekking	-6 N	-186 N	-186 N	-186 N	-186 N

Toelichting exploitatie

1. Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant

Conform de kadernota 2025 van de veiligheidsregio is er geen nieuw beleid financieel verwerkt in de meerjarenbegroting 2025-2028. De verhoging van de gemeentelijke bijdrage is enkel ontstaan door de indexering conform loon en prijsontwikkeling (LPO).

2. Openbare ruimte

2.1 Natuur en Groen

Dorpsbosjes

We begonnen aan de inventarisatie voor het zoeken naar geschikte locaties voor bomen en/of dorpsbosjes. Nadat locaties gevonden zijn, bepalen we aan de hand van randvoorwaarden, welke locaties we als het eerste aanplanten. De verwachting is dat we de inventarisatie rond de zomer afronden. In de winterperiode van 2024 - 2025 leggen we het eerste Dorpsbosje (Wagenberg) aan.

Voorzieningen bevordering toerisme rondom de Biesbosch

Zie paragraaf 3.3 Economie, recreatie en toerisme

2.2 Verkeer en inrichting openbare ruimte

Formatie aanspreekpunt Openbare werken

Het organiseren van aanspreekpunten openbare werken in de dorpen integreren we in de doorontwikkeling dorpsgericht werken. Dit wordt later in 2024 opgeleverd.

Landbouwverkeer op N285

We zijn nog steeds met de provincie in gesprek waarbij we zien dat de provincie enigszins de goede kant op beweegt. We hebben nog geen zekerheid over een definitieve oplossing.

2.3 Water

Geen afwijkingen te melden.

Financiële afwijkingen

Tabel 2.1. Overzicht financiële afwijkingen bestaand beleid

2. Openbare ruimte	2024	2025	2026	2027	2028
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)					
2.1 Natuur en groen					
1 Openbaar groen (areaalluitbreiding / indexering MidZuid)					
a. Hogere indexering bestek onderhoud openbaar groen (MidZuid)	-15 N	-15 N	-15 N	-15 N	-15 N
b. Hogere onderhoudskosten vanwege areaalluitbreiding	-42 N	-42 N	-42 N	-42 N	-42 N
	-56 N	-56 N	-56 N	-56 N	-56 N
2.2 Verkeer en inrichting openbare ruimte					
2 Mutaties investeringen Civiele kunstwerken	1 V	-1 N	-1 N	-1 N	-1 N
2.3 Water					
3 Watergangen: afvoeren specie Waterschap	-22 N	-22 N	-22 N	53 V	53 V
4 Riool(heffing):					
a. Gemeenschappelijke regeling: Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW)	-5 N	-5 N	-5 N	-5 N	-5 N
b. Voorziening Riolerig (2024) / opbrengst rioolheffing 2025 e.v. (BTW- en rentetoerekening)	-18 N	138 V	225 V	174 V	178 V
Financieel effect voor begroting	-23 N	133 V	220 V	169 V	173 V
Totaal	-100 N	54 V	142 V	165 V	169 V
Totaal 2. Openbare ruimte na dekking	-100 N	54 V	142 V	165 V	169 V

Investerings	Jaar	Raming	Uitgaven	Restant	Mutatie	Status
<i>Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)</i>						
1 a. Vervanging keerwanden Stationsstraat Drimmelen	2024	-	-	-	-75 N	Nieuw
b. Haven Terheijden: vervanging beschoeiing	2017	60	-	60	60 V	Opheffen
		60	-	60	-15 N	
Totaal		60	-	60	-15 N	

Toelichting exploitatie

2.1 Natuur en groen

1. Onderhoud openbaar groen

a. Areaaluitbreiding

De areaaluitbreiding van een aantal nieuwbouwgebieden/reconstructies als mede een aantal kleine mutaties in het groenareaal geeft een toename van circa 2,1 hectare openbaar groen. Deze areaaluitbreiding is nu verwerkt in het beheersysteem. Bijvoorbeeld gaat het om de nieuwbouwlocaties Sporthal Rietgors/Ganshoeksingel en Sterrenkijker. Een voorbeeld van een reconstructie is de Boerenhoekstraat/ Drimmelseweg. Jaarlijkse onderhoudskosten bedragen voor het onderhoud van het openbaar groen circa € 35.900 en voor de onkruidbestrijding verhardingen circa € 5.700. Deze bedragen dienen structureel bij geraamd te worden.

b. Indexering MidZuid

In het effectbestek groen wordt voor de prijsstijging uitgegaan van indexcijfers van het CBS-GWW (Grond- Weg en Waterbouw). Dit is een contractuele verplichting. Over de periode oktober 2022 en oktober 2023 bedraagt de prijsstijging 5,1%. De indexering is drie maanden na oktober pas bekend. Voor het onderhoudsjaar 2024 dienen de prijzen hiermee geïndexeerd te worden. In de begroting is rekening gehouden met een prijsstijging van 3,9%. Dit geeft een verschil van 1,2%. Een bedrag van circa € 14.700 dient structureel bij geraamd te worden.

2.2 Verkeer en inrichting openbare ruimte

2. Mutaties investeringen Civiele kunstwerken

De mutaties op de lopende kredieten met betrekking tot de Civiele kunstwerken zijn per saldo minimaal in omvang (vanaf 2025 e.v. circa € 500 nadelig). Voor een inhoudelijke toelichting zie onderdeel "Toelichting investeringen" (nummer 1a. en 1b).

2.3 Water

3. Watergangen: afvoeren specie Waterschap

Het waterschap baggert haar watergangen eens in de 7 jaar. De gemeente is verplicht om die baggerspecie te ontvangen en op haar kosten op te ruimen. De planning van het waterschap is zo dat zij in 2023, 2024 en 2025 haar watergangen binnen de gemeente Drimmelen in het najaar baggert. We ruimen de baggerspecie in het voorjaar op. Voor het ruimen namen we ieder jaar budget op in de begroting. Dit bedrag is te laag om alle kosten te dekken. We verdelen nu het structurele budget over de jaren dat we dat nodig hebben en laten die vervallen in de jaren dat die niet nodig is.

4. Riool(heffing)

a. Gemeenschappelijke regeling: Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW)

De verhoging van de bijdrage (zie voor een inhoudelijk toelichting Algemene dekkingsmiddelen wordt toegerekend aan de afvalstoffenheffing (kostenverhaal in het kader van 100% kostendekkendheid).

b. Voorziening Riolering (2024) / opbrengst rioolheffing 2025 e.v. (BTW- en rentetoerekening)
Bovenstaande mutatie wordt verrekend met de voorziening Riolering (2024) en vanaf jaar 2025 e.v. worden deze verrekend in de tarieven (te heffen volume rioolheffing). Daarnaast is een herberekening (actualisatie) gemaakt met betrekking tot de toe te rekenen rentelasten aan de rioolheffing. Zie hiervoor de toelichting bij Algemene dekkingsmiddelen (Saldo financieringsfunctie: Hogere rentelasten). Een deel van de toegenomen rentelasten worden verhaald middels de rioolheffing.

Voor de (meerjaren)begroting betekent dit een nadeel (toerekening van rentelasten en BTW) van circa € 18.000 in 2024, een voordeel in 2025 van circa € 138.000 oplopend tot circa € 178.000 in 2028.

Toelichting investeringen

1a. Vervanging keerwanden Stationsstraat Drimmelen

De damwand is dusdanig van kwaliteit dat deze vervangen moet worden. Doen we dat niet dan

ontstaat er een verkeersonveilige situatie.

1b. Haven Terheijden: vervanging beschoeiing

Voor het vervangen van beschoeiing in de haven van Terheijden is een krediet beschikbaar. Nu de dijkverzwaring nagenoeg is afgerond verwachten we dat we dit krediet niet nodig hebben. Dit levert een voordeel op.

Risico's

Maaien van bermen/watergangen

Met het waterschap voeren we een discussie over consequenties die de Natuurwet heeft op het maaien van watergangen. De discussie gaat over het al dan niet laten liggen van slootmaaisel in de berm. Het waterschap geeft aan dat het maaisel een aantal dagen moet blijven liggen voordat het opgeruimd mag worden. Daarvoor maaien we een deel van de bermen twee maal per jaar in plaats van één keer per jaar. De gemeente vindt dat we de bermen ecologisch beheren en wil daardoor vasthouden aan het direct ruimen van het maaisel en één keer maaien. Mocht uiteindelijk de voorkeur van het waterschap doorslag geven dan betekent dat een verhoging van de kosten. Op dit moment hebben we geen raming.

Indexering

De huidige CBS/indexering voor grond-, weg- en waterbouw (GWW) ligt begin januari dicht bij de indexering die we algemeen toepassen. In een aantal disciplines zien we dat de indexering hoger is (Groen). ook gezien de aanbestedingen constateren we dat de inschrijvingen naar net passen binnen de huidige ramingen. We willen met deze passage aangeven dat we tegen de grenzen van de beschikbare middelen zitten en dat bij een relatief lichte verhoging van de indexering we naar de raad toe moeten.

Ondergrondse containers / aanpassingen / OPK

Zoals we bij het raadsbesluit over inzamelen oud papier en karton (OPK) aangeven zijn we naast de inzet van minicontainers bezig met maatwerk voor de hoogbouw en woningen met kleine tuinen. Afhankelijk van de uiteindelijke keuze kan het voorkomen dat we naar de raad komen voor een extra krediet.

3. Ruimte, wonen, duurzaamheid en economie

3.1 Woningbouw en ruimte

100 tijdelijke woningen

Met Woonvizier zijn plannen gemaakt voor de realisatie van 16 tijdelijke woningen aan de Markstraat in Terheijden. In 2023 is de omgevingsvergunning verleend en in het voorjaar van 2024 start Woonvizier met de bouw. Deze 16 tijdelijke woningen zullen ook in 2024 opgeleverd worden. Daarnaast is in 2023 een deelgebied binnen het project de Ligne aangewezen voor de realisatie van tijdelijke woningen. Woonvizier gaat hier ongeveer 30 tijdelijke woningen realiseren. Verder loopt er onderzoek naar de mogelijkheden tot het realiseren van tijdelijke woningen aan de Lageweg in Terheijden. Er lopen gesprekken met Woonvizier en andere partijen, over het invullen van deze locatie.

Herstructurering woningbouw

Samen met Woonvizier stemmen we harde, zachte en mogelijke plannen af, waarbij we ook samen kijken naar potentiële transformatie- of herstructureringsmogelijkheden.

De komende periode willen we, samen met organisaties op het gebied van zorg en welzijn een gebiedsvisie maken voor het gebied rond de Wijngaerd in Made. Samen willen we een visie voor het gebied formuleren met daarin de voorwaarden op het gebied van wonen, zorg en welzijn die nodig zijn voor bewoners om langer zelfstandig thuis te wonen.

Aan de hand van de gebiedsvisie is het concrete doel om in 2024 een intentieovereenkomst voor de gebiedsontwikkeling van dit gebied op te stellen.

Regeling huisvesting aandachtsgroepen

Vorig jaar is een inhaalslag gemaakt met de huisvesting van statushouders. Dit jaar dreigt er opnieuw een achterstand te ontstaan. Dat komt voornamelijk omdat er veel alleenstaande mannen worden toegewezen aan onze gemeente die wachten op gezinshereniging. Er is een achterstand bij de IND waardoor het anderhalf jaar kan duren voordat het gezin over komt. Toewijzen van een gezinswoning doen we daarom liever niet en er zijn onvoldoende eenpersoonswoningen beschikbaar. Momenteel worden de mogelijkheden onderzocht om dit op te lossen.

In woningen verspreid over onze gemeente worden Oekraïense vluchtelingen opgevangen. Dat verloopt goed en de contracten lopen tot maart 2025 met optie tot verlenging. Vanaf maart 2025 wordt de status van de Oekraïense vluchtelingen waarschijnlijk anders. Wat dat voor gevolgen heeft horen we in de loop van dit jaar.

De voorbereidingen lopen voor de opvang van maximaal 75 asielzoekers op de Brieltjenspolder 18. De tweede locatie is nog in onderzoek, naar verwachting zal daar na de zomer besluitvorming over plaats vinden.

We zijn begonnen aan het project om het beleid huisvesting arbeidsmigranten te herzien. De conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek van de Rekenkamer West-Brabant vormen daarbij het beginpunt. In 2024 zal de participatie plaatsvinden met de betrokken stakeholders en werken we toe naar een (concept) herzien beleid.

Het verplichte meldpunt onder de wet Goed Verhuurderschap is live en hier wordt (actief) op gemonitord. Er zijn nog geen meldingen via dit meldpunt binnen gekomen.

3.2 Duurzaamheid

Dorpsgerichte aanpak aardgas vrij maken Drimmelen

Medio vorig jaar is gestart met een wijkuitvoeringsplan 'Aardgasvrije wijken' (wup) in zowel Hooge Zwaluwe als Terheijden. Eerstgenoemde plan verloopt volgens planning. In Terheijden is er echter voor gekozen, na overleg met alle betrokken partijen, om eerst een krachtig en collectief verhaal ('narratief') te ontwikkelen voor de inwoners. En het masterplan Terheijden verder af te ronden, dat als vergezicht moet dienen voor een compleet aardgasvrij Terheijden. We stemmen daarbij zorgvuldig af met het TEC.

Duurzame mobiliteit ■

Door een openstaande vacature pakken we de uitbreiding laadpunten voor fietsers later op. Bij invulling van de functie pakken we de uitbreiding van de fietslaadpunten weer op.

Programma Duurzaamheid ■

In het laatste kwartaal van 2023 is besloten om met de actualisatie van het Programma Duurzaamheid en het opstellen van het uitvoeringsprogramma te starten in 2024. Door inzet op de Omgevingswet, Stedelijke Regio Breda-Tilburg en cluster Beleid was hier namelijk te weinig capaciteit voor (in de najaarsnota en de jaarrekening is dit ook al gemeld). Hiermee schuift de planning voor de actualisatie van het Programma Duurzaamheid en het opstellen van een uitvoeringsprogramma op. Beide documenten zijn naar verwachting eind 2024 klaar zijn voor besluitvorming.

Op dit moment zijn we bezig met een evaluatie van het huidige Programma Duurzaamheid: in hoeverre zijn de genoemde maatregelen uitgevoerd, zijn er wijzigingen in ambities/doelstellingen en zijn er nieuwe ontwikkelingen? De resultaten hiervan krijgen een plaats in het evaluatierapport. Vóór de zomer willen met onze stakeholders een start maken met het in beeld brengen wat er in het nieuwe Programma Duurzaamheid moet komen te staan. Na de zomer krijgt dit een vervolg en zal ook het uitvoeringsprogramma worden opgesteld.

Ondertussen lopen de geplande acties op de verschillende thema's van duurzaamheid gewoon door.

Traais Energie Collectief (TEC) ■

Recent hebben de huidige, private investeerders/aandeelhouders van TREM - dat bestaat uit drie BV's ('Zonnepark De Bergen', 'Windmolen De Noord' en het 'Eerste Traaise Warmtebedrijf') - aangegeven voorlopig niet langer te willen investeren in verdere uitbreiding van het warmtenetwerk (ETW) in Terheijden. Zij zijn daarom op zoek gegaan naar nieuwe investeerders om TREM te herfinancieren en dat heeft geleid tot gesprekken met twee professionele, (semi) publieke partijen. Extra kapitaal is noodzakelijk om een lokaal en toekomstbestendig warmtebedrijf te garanderen.

Verduurzaming gemeentelijke gebouwen ■

Op dit moment zijn we gestart met het in kaart brengen van de de duurzaamheidsmogelijkheden van de gemeentelijke panden. De resultaten van het onderzoek worden eind dit jaar gepresenteerd aan de gemeenteraad.

Verduurzaming huurwoningen ■

Woonvizier verduurzaamt haar woningvoorraad gericht op de reductie van de warmtevraag van de woning en op het opwekken van duurzame energie. Het streven daarbij is ongeveer 70 woningen per jaar aan te pakken. In de prestatieafspraken 2024 is echter afgesproken te focussen op extra nieuwbouw in het licht van de aanhoudende woningnood. Om meer nieuwbouw te kunnen verwezenlijken pakt Woonvizier in 2024 bij 34 woningen in Made zonder huurverhoging de woningschil aan. Het geldt dat Woonvizier ten opzichte van het verduurzamen van een 70tal woningen bespaart, gebruiken zij om meer nieuwbouw te realiseren. Mocht dit onverhoopt niet lukken, wordt dit geld alsnog gebruikt voor de verduurzaming van de sociale woningvoorraad.

Zonnevelden

De komende maanden richten de werkzaamheden binnen het 'zonneparkdossier' zich op een aantal zaken: een reactie op twee beroepen vanwege een vergunning voor Zonnepark De Bergen, een reactie op drie beroepen vanwege het niet tijdig beslissen over drie geweigerde zonneparken, een reactie op twee Woo-verzoeken en besluitvorming over de resterende vier zonneparken.

De initiatiefnemers van deze vier zonneparken hebben aangegeven meer tijd nodig te hebben om te reageren op onze vragen om hun aanvragen te verbeteren. Wij hebben hiervoor een termijn geboden tot en met 3 juli 2024. Raadsbehandeling zal dus niet meer voor de zomervakantie 2024 plaatsvinden."

3.3 Economie, recreatie en toerisme

Ameroever Lage Zwaluwe

Voor de kop van de haven in Lage Zwaluwe onderzoeken we de haalbaarheid van een herontwikkeling. Onder andere de aanleg van een strandje en de realisatie van een uitkijktoren zijn daar onderdelen van. Het plan maakt onderdeel uit van de dorpsvisie Lage Zwaluwe. De gemeente is geen eigenaar van de gronden dus afstemming met deze eigenaren en erfpachters is belangrijk voor het laten slagen van een herontwikkeling.

Na de zomer is er meer duidelijk over de haalbaarheid. De bewoners van Lage Zwaluwe willen we vervolgens betrekken bij de ontwikkeling van het plan.

Beverpad Lage Zwaluwe

Halverwege 2023 is een Plan van Aanpak opgesteld; het daarin opgenomen stappenplan wordt momenteel uitgerold. Er zijn verschillende varianten voor de aansluiting op Lage Zwaluwe mogelijk; deze zijn schetsmatig op papier gezet inclusief de globale voor- en nadelen per variant. In januari 2024 is een inloopmiddag/avond gehouden waarin bewoners en belanghebbenden hun input kunnen leveren hierop. Die input nemen we vervolgens mee, naast alle ander projectaspecten (bv. financiën, verkeer, juridische zaken) in het vervolg van het afwegings- en keuzeprocess voor een voorkeursvariant. Die voorkeursvariant wordt op haalbaarheid getoetst waarna deze een definitief karakter krijgt. De uitvoering zal waarschijnlijk in verband met de beperkte tijd die beschikbaar is om in/aan dijken te werken in 2025 plaatsvinden.

Ondernemersfonds

Door het Bedrijfsennetwerk Drimmelen (BND) is het initiatief genomen om de mogelijkheid te onderzoeken van een ondernemersfonds. We zijn hierover in overleg met BND.

De mogelijke invoering van een gemeentebreed ondernemersfonds is een ingrijpend besluit, waarvoor voldoende draagvlak van belang is. Om dit draagvlak te meten zijn interviews gehouden met ondernemers. Binnenkort wordt ook nog een enquête uitgevoerd. Afhankelijk van de uitkomsten zal al dan niet het ontwikkelingstraject voor het invoeren van een ondernemersfonds worden opgestart.

Ontsluiting Hofmansplaat en Veerverbinding Drimmelen-Altena-Geertruidenberg

Vaerverbinding Hofmansplaat:

Afgelopen jaar zijn er heldere afspraken gemaakt tussen de ondernemers en Staatsbosbeheer over de toegankelijkheid van de Hofmansplaat. Dit resulteerde in de zomer van 2023 in een vaerverbinding tussen Drimmelen en de Hofmansplaat door een samenwerking van ondernemers, Staatsbosbeheer en gemeente. Om dit te faciliteren is eveneens in 2023 de kade hersteld in het 'haventje van Jan Reuser', zodat bezoekers veilig de Hofmansplaat kunnen betreden. In 2024 gaan we de samenwerking verder vorm geven en uitbreiden.

Driehoeksveer:

Ten behoeve van de veerverbinding tussen Drimmelen-Altena-Geertruidenberg is in 2023 een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar de mogelijkheden en de businesscase. Hieruit is een positief

advies gekomen, waarmee we in 2024 aan de slag gaan in de vorm van onderzoek naar de gewenste voorzieningen en aanpassingen in de aanlandlocaties in de drie gemeentes en zo mogelijk het voorbereiden van het aanbestedingstraject voor een pilot veerverbinding.

Verbreiding toeristisch-recreatief aanbod

De Zuiderwaterlinie is een potentiële bestemming van formaat voor recreatie en toerisme en een rijke bron van inspiratie voor de vele ruimtelijke opgaven die in het gebied spelen. Het afgelopen jaar is verder ingezet op de samenwerking met lokale partijen en dat wordt in 2024 verder vorm gegeven.

Gat van den Ham: Dit jaar worden de gesprekken gevoerd met de grootste grondeigenaren in het gebied over welke toekomst en welk perspectief zij nodig hebben voor hun grond/bedrijf en in hoeverre investeringen in recreatie en/of natuur bijdragen aan dat toekomstbeeld. Het streven is om eind 2024 een beter beeld van/inzicht te hebben in de (financiële) haalbaarheid en de vervolgaanpak te bepalen.

Verhoging toeristenbelasting

Om uitvoering te geven aan onze ambities en om het tarief van de toeristenbelasting te actualiseren is in overleg met KHN en Recreatief Drimmelen gekozen voor een nieuw tarief van €1,75 p.p.p.n. Daarnaast wordt, om gehoor te geven aan de vraag voor een eerlijke verdeling van bedrijven welke toeristenbelasting doorberekenen, dit voorjaar 2024 onderzoek gedaan naar de mogelijke invoering van de vermakelijkhedenretributie (dagrecreatiebelasting). En tevens wordt een voorstel voor een nieuw forfait uitgewerkt.

Financiële afwijkingen

Tabel 3.1. Overzicht financiële afwijkingen bestaand beleid

3. Ruimte, Wonen, Duurzaamheid en Economie		2024	2025	2026	2027	2028
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)						
	3.1 Woningbouw en ruimte					
1	Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)	0 V	-43 N	-51 N	-54 N	-89 N
2	Grondzaken: aankoop pand Lage Zwaluwe / grond bypass Zoutendijk	-37 N	-28 N	-28 N	-28 N	-28 N
	3.2 Duurzaamheid					
3	Energietransitie: wijkuitvoeringsplannen (WUP) (algemene reserve)	-100 N				
4	Afvalstoffen(heffing):					
	a. Gemeenschappelijke regeling Nazorg Gesloten Stortplaatsen (NGS)	26 V				
	b. Gemeenschappelijke regeling: Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW)	-10 N	-10 N	-10 N	-10 N	-10 N
	c. Voorziening Afvalstoffenheffing (inclusief BTW- en rentetoerekening)	-20 N				
	c. Opbrengst afvalstoffenheffing (inclusief BTW- en rentetoerekening)		12 V	12 V	12 V	12 V
	Financieel effect voor begroting	-3 N	2 V	2 V	2 V	2 V
	3.3 Economie, recreatie en toerisme					
5	Project Gat van den Ham: inhuur personeel	-28 N				
6	Gemeenschappelijke regeling: Bijdrage N.V. Rewin (RWB)	0 V	-1 N	-1 N	-2 N	-6 N
Totaal		-168 N	-70 N	-78 N	-81 N	-121 N
Reserves						
3	Algemene reserve (dekking wijkuitvoeringsplannen)	100 V				
Totaal mutatie reserves		100 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Totaal 3. Economie na dekking		-68 N	-70 N	-78 N	-81 N	-121 N

Toelichting exploitatie

3.1 Woningbouw en ruimte

1. Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)

De redenen waarom de geraamde budgetten uit de (ontwerp)begroting 2025 en de meerjarenbegroting hoger uitpakken dan voorgaande jaren komt door de volgende redenen:

- Stijging van het tarief (Loon/ prijs index en investeringen bedrijfsvoering);
- Diverse wettelijke taken (OW, OW/ bodem, persoonsgebonden mobiliteit);
- En door de OMWB verwachte extra taken (o.a. op het gebied van water).

2. Grondzaken: aankoop pand Lage Zwaluwe / grond bypass Zoutendijk (collegebesluit)

Op dinsdag 30 april 2024 heeft ons college ingestemd met de aankoop van ondergrond en opstallen (voormalig garagebedrijf en bedrijfswoning) aan de Flierstraat 102 – 104 te Hooge Zwaluwe. De verwerving van het voormalige garagebedrijf met de bijbehorende bedrijfswoning speelt bij het realiseren van onze doelstellingen een strategische rol. De gemeenteraad werd via een Raadsbrief geïnformeerd over ons besluit.

Op dinsdag 20 april 2024 heeft ons college eveneens ingestemd met de aankoop van landbouwgrond voor de daadwerkelijke aanleg van een deel van de bypass Zoutendijk – Horenhilsedijk te Hooge Zwaluwe. De gemeenteraad werd eveneens via een Raadsbrief geïnformeerd over ons besluit. Binnenkort vindt besluitvorming plaats over de verwerving van twee andere percelen landbouwgrond voor de aanleg van de bypass. De gemeenteraad wordt daarover te zijner tijd geïnformeerd.

3.2 Duurzaamheid

3. Energietransitie: wijkuitvoeringsplannen (WUP) (algemene reserve)

Wij hebben in 2023 van het Rijk middelen ontvangen voor de uitvoering van wijkuitvoeringsplannen. De middelen die in 2023 niet zijn gebruikt, zijn teruggevloeid naar de algemene reserve (gelabeld). Dit jaar zetten we die middelen in voor de uitvoering van WUP's in Terheijden en Hooge Zwaluwe. Voorgesteld wordt daarom de middelen weer te onttrekken uit de algemene reserve.

4. Afvalstoffen(heffing)

a. Gemeenschappelijke regeling Nazorg Gesloten Stortplaatsen (NGS)

Het jaarrekeningresultaat 2023 sluit positief af. Er wordt voorgesteld om het resultaat terug te geven aan de gemeenten.

b. Gemeenschappelijke regeling: Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW)

De verhoging van de bijdrage (zie voor een inhoudelijk toelichting Algemene dekkingsmiddelen wordt toegerekend aan de afvalstoffenheffing (kostenverhaal in het kader van 100% kostendekkendheid).

c. Voorziening Afvalstoffenheffing / c. Opbrengst afvalstoffenheffing (inclusief BTW- en rentetoerekening)

Bovenstaande mutaties worden verrekend met de voorziening Afvalstoffenheffing (2024) en vanaf jaar 2025 e.v. worden deze verrekend in de tarieven (te heffen volume afvalstoffenheffing). Per saldo leiden de mutaties voor de (meerjaren)begroting 2024 tot minimale verschillen.

3.3 Economie, recreatie en toerisme

5. Project Gat van den Ham: inhuur personeel (collegebesluit)

In 2023 heeft het bureau LOS Stadomland de gemeente Drimmelen ondersteund bij de eerste verkenningsfase van het Gat van den Ham-initiatief; met als resultaat een eerste denkrichting. De vervolgstap is om in 2024 in gesprek te gaan met grondeigenaren en belanghebbenden om de haalbaarheid van dit initiatief verder te verkennen. Vanwege het voortraject heeft LOS Stadomland veel inhoudelijke kennis van het gebied, de betrokken belanghebbenden en het proces. Vanuit efficiëntie- en effectiviteitsoverwegingen is voor 2024 de vervolgoopdracht ook bij bureau LOS Stadomland ondergebracht. Hiervoor heeft het college een budget van € 28.330 ter beschikking gesteld.

6. Gemeenschappelijke regeling: Bijdrage N.V. Rewin (RWB)

De verhoging is minimaal te noemen en valt binnen de reguliere verhoging op basis van de indexering.

4. Sociaal domein

4.1 Onderwijs, jeugd en gezondheid

Onderwijspakket natuur, duurzaamheid en milieu

We blijven inzetten op kennismaken met de natuur. We subsidiëren in schooljaar 2023-2024 en 2024-2025 deelname aan het Schoolbootproject, waarin basisschoolleerlingen kennismaken met de Biesbosch. De animo hiervoor valt helaas tegen. We blijven dit onder de aandacht brengen van de scholen. Ook in 2024 maken verschillende scholen gebruik van de subsidie voor groene schoolpleinen: het schoolplein van De Zeggewijzer in Terheijden is inmiddels vergroend en De Grienden in Lage Zwaluwe is de plannen hiervoor aan het afronden. We stelden nog geen onderwijspakket natuur etc. samen voor de basisscholen. In het actieplan biodiversiteit maakten we vooralsnog andere keuzes.

Alle jongeren halen minimaal een startkwalificatie

Zoveel mogelijk leerlingen verlaten het onderwijs met een startkwalificatie. Het RBL heeft een belangrijke rol hierin. De doorontwikkeling van het RBL is getemporiseerd. Hiermee wordt de stap richting meer preventie gefaseerd ingezet. Er is gekozen om eerst 'de basis op orde' te brengen, zodat het RBL zijn wettelijke taken kan uitvoeren. In een separaat raadsvoorstel heeft het college u voorgesteld hiervoor een zienswijze in te dienen bij het RBL. De financiële gevolgen zijn verwerkt in deze voorjaarsnota.

Zorgen over jeugdzorg

We hebben zorgen om onze jeugdzorg. De kosten blijven oplopen.

Bij de initiële begroting 2024 hebben we op basis van regionale gegevens budget geraamd voor de DVO. Op basis van de huidige kostenoverzichten is meer budget nodig. Bij de berekening is uitgegaan van gelijke inzet als in 2023. De gestegen kosten hebben dan ook enkel te maken met gestegen (loon)kosten door toedoen van inflatie en de afgesloten cao.

Initieel is budget geraamd voor projectkosten Norm voor Opdrachtgeverschap Jeugd(NVO). De actuele kosten komen voor Drimmelen op hoger uit. Betreft voortzetting bestaand beleid maar regionale begroting NVO 2024 was niet tijdig bekend waardoor in de begroting te weinig budget voor 2024 was opgenomen. Inmiddels hierover duidelijkheid.

De wethouders van Jeugdzorgregio WBO hebben in juli 2021 besloten de crisisinterventies jeugdhulp zowel binnen als buiten kantoortijden vanaf 2022 zelf te organiseren. Dit betekent dat crisisinterventies buiten kantoortijden niet meer worden uitbesteed aan de Spoed Eisende Zorg (SEZ) van JBB. In verband met toegenomen tijdelijke vervangingskosten en extra benodigde inzet van personeel bij het Crisis Interventie Team zijn deze kosten gestegen. De actuele regionale begroting CIT 2024 ligt hieraan ten grondslag.

De specialistische jeugdhulpkosten stijgen met name door de indexering van tarieven jeugdhulpregio WBO vanwege CAO-ontwikkelingen. In oktober 2023 hebben het rijk en de VNG een akkoord bereikt voor de invoering van landelijke tarieven GI's. Dit met als primaire doelstelling om te komen tot eenduidige reële normuren voor uitvoering van jeugdbeschermingsmaatregelen, tegen tarieven gebaseerd op reële kostprijzen. Om de tarieven GI's tijdig te kunnen implementeren in regio West-Brabant Oost (WBO) was besluitvorming noodzakelijk, zijn de addenda gepubliceerd (middels vrijwillige transparantie) en zijn tarieven per 1 april 2024 geëffectueerd. Tot die tijd werden de GI's middels een bevoorschotting gefinancierd. Op 27 februari 2024 heeft het college een besluit genomen over de tarieven GI's 2024 en per raadsbrief van 4 maart 2024 is de raad vervolgens geïnformeerd.

Het lumpsumbedrag voor Verblijf en Crisis is naar beneden bijgesteld. Weliswaar was er een toename van de kostprijs maar door de afname van de zorgvolume betreft dit voor de gemeente Drimmelen een voordeel van ruim een ton. De afname in zorgvolume bij de zorgvormen Verblijf en Crisis (en de bijbehorende toename bij Ambulant) is een gevolg van de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd en past binnen de opwikkelopgaven 'zo thuis mogelijk' en de gewenste 'beweging naar de voorkant' die we maken. Ook past dit binnen het ingezette beleid van 'De juiste hulp zo dichtbij mogelijk' zoals opgenomen in de Regiovisie Jeugd West-Brabant Oost.

Actualiseren jeugd- en jongerenbeleid ■

Het jeugd- en jongerenbeleid benaderen we met een integrale blik en krijgt een plaats in het Beleidsplan Sociaal Domein.

We gaan starten met het opstellen van een uitvoeringplan voor jeugd, waarin komt te staan "wat" we op het gebied van jeugd- en jongerenbeleid gaan doen.

Jeugadviesraad ■

We onderzoeken samen met de griffie hoe we uitvoering gaan geven aan de jeugadviesraad.

4.2 Participatie en schuldenproblematiek

Algemene voorzieningen realiseren ■

De pilot Huiskamers worden voortgezet vanuit de middelen voor Wmo-begeleiding, een deel van de middelen van de Activiteitencoach en de GALA SPUK Sociale Basis. In 2024 wordt een collegevoorstel voorgelegd voor structurele financiering van de Huiskamers.

Huisvesting, inburgering en re-integratie statushouders ■

In 2023 hebben we voldaan aan onze taakstelling voor de huisvesting van statushouders. Onze taakstelling voor de eerste periode 2024 bedraagt 30 personen. Momenteel hebben we maar 10 personen gehuisvest, want de gezinshereniging gaat zeker 1-1.5 jaar op zich wachten. Het is voor dit jaar en (mogelijk volgende jaren) daarom een uitdaging om te voldoen aan de taakstelling.

Overweging participatiebudget ■

In 2023 zou een pilot participatiebudget gestart worden. In verband met prioritering van werkzaamheden, is dat niet gebeurd. Momenteel zijn we bezig met de eerste verkenningen om te deze pilot alsnog op te starten.

4.3 Sociale structuur, sport en zorg

Sportaccommodaties zijn een belangrijke infrastructuur ■

Afgelopen maanden is veel inzet gepleegd om alle accommodaties open te houden, hier blijven we mee doorgaan.

In juni wordt de raad meegenomen in de opzet van de beleidsevaluatie van de gemeenschapshuizen. Dit heeft de hoogste prioriteit. Vervolgens gaan we aan de slag met de beleidsevaluatie van de sportaccommodaties.

Financiële afwijkingen

Tabel 4.1. Overzicht financiële afwijkingen bestaand beleid

4. Sociaal domein		2024	2025	2026	2027	2028
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)						
4.1 Onderwijs, jeugd en gezondheid						
1	Basisschool de Stuijthoek	66 V	132 V	-61 N	-61 N	-61 N
2	Leerlingenvervoer	-200 N	-200 N	-200 N	-200 N	-200 N
3	Gemeenschappelijke regeling: RBL West-Brabant	-50 N	-46 N	-46 N	-46 N	-46 N
4	Gemeenschappelijke regeling: Geweld in afhankelijkheidsrelaties en meldpunt Crisiszorg West-Brabant (GIA)		-42 N	-42 N	-42 N	-42 N
5	Gemeenschappelijke regeling: Centrum Jeugd en Gezin Drimmelen en Geertruidenberg (CJG)	106 V	-83 N	-83 N	-83 N	-83 N
6	Interne verwerkingsfout	0 V	-159 N	-159 N	-159 N	-159 N
7a	Jeugdhulp - Interne verwerkingsfout	-34 N	-34 N	-34 N	-34 N	-34 N
7b	Jeugdhulp - regionale samenwerking (WBO) - Projectkosten NvO	-41 N	-90 N	-90 N	0 V	0 V
7c	Jeugdhulp - regionale samenwerking (WBO) - Stijging specialistische jeugdzorgkosten	-287 N	-287 N	-287 N	-287 N	-287 N
7d	Jeugdhulp - regionale samenwerking (WBO) - Correctie stelpost jeugdzorg o.b.v. meicirculaire		-500 N			
8	Gemeenschappelijke regeling: Openbare Gezondheidszorg West-Brabant (GGD)		-105 N	-105 N	-105 N	-105 N
4.2 Participatie en schuldenproblematiek						
9	Sociale uitkeringen Werk & Inkomen	-225 N	-178 N	-178 N	-178 N	-178 N
10	Bijzondere bijstand	25 V				
11	Energietoeslag	-160 N				
12	Beschut werk	-50 N	-50 N	-50 N	-50 N	-50 N
13a	Gemeenschappelijke regeling: MidZuid	-11 N	-89 N	-86 N	-78 N	-121 N
13b	Gemeenschappelijke regeling: MidZuid - meicirculaire	-197 N	-135 N	-131 N	-128 N	-130 N
14	Specifieke uitkering Inburgering	120 V	120 V	120 V	120 V	120 V
15	Dienstverlening aanpak armoede en schulden (meicirc)	-29 N	-30 N	-29 N	-30 N	-30 N
4.3 Sociale structuur, sport en zorg						
16	WMO Huishoudelijke ondersteuning	-275 N	-275 N	-275 N	-275 N	-275 N
17	Gemeenschappelijke Regeling: Beschermde Wonen regio Breda	-13 N	413 V	250 V	250 V	250 V
18	Gemeenschappelijke regeling: Kleinschalig Collectief Vervoer (RWB)	11 V	-58 N	-44 N	-55 N	-73 N
19	Renovatie zwembaden	-30 N				
20	Sportpark Ruitersvaart	46 V				
21	Lopende kredieten / investeringsprognose: mutatie kapitaallasten	-12 N	-28 N	-46 N	-58 N	-58 N
Diverse kleine afwijkingen per saldo		27 V	17 V	17 V	17 V	17 V
Totaal Sociaal Domein		-1.213 N	-1.705 N	-1.557 N	-1.480 N	-1.543 N
Verschuiving tussen programma's						
13B	Algemene dekkingsmiddelen: Meicirculaire - WSW middelen	197 V	135 V	131 V	128 V	130 V
15	Algemene dekkingsmiddelen: Meicirculaire - Dienstverlening aanpak armoede en schulden (meicirc)	29 V	30 V	29 V	30 V	30 V
7d	Algemene dekkingsmiddelen: Meicirculaire - Correctie stelpost Jeugdzorg		500 V			
Totaal		226 V	666 V	160 V	158 V	160 V
Totaal 4. Sociaal domein		-987 N	-1.039 N	-1.397 N	-1.322 N	-1.383 N

Toelichting exploitatie

4.1 Onderwijs, Jeugd en Gezondheid

1. Basisschool de Stuijthoek

In de begroting 2024 zijn de afschrijvingslasten van het krediet van de school te laag opgenomen waardoor er een nadeel is van € 61.000 vanaf 2026. Tevens is de ingebruikname later waardoor de kapitaallasten in 2024 en 2025 € 66.000 resp. € 132.000 lager zijn.

2. Leerlingenvervoer

Op basis van het eerste kwartaal, waarvan de tarieven en de inzet van vervoersmiddelen bekend zijn, is de verwachting dat alleen voor 2024 de kosten € 200.000 hoger zullen zijn dan begroot. Voor het nieuwe schooljaar zijn de kosten nog niet exact bekend, omdat dan na een aanbesteding mogelijk een nieuwe vervoerder zal starten en het aantal kinderen in het vervoer per schooljaar wijzigt. De oorzaken van de stijging is de NEA indexering van 2023 (13%) met daarbovenop de NEA-indexering van 2024 van 4%. Dit is meer dan begroot. Bovendien is het aantal leerlingen die vervoerd moeten worden gestegen wat tot gevolg heeft dat er 128 ritten meer gereden zijn dan in de begroting is opgenomen. Daarnaast zijn de kosten van de ritten die volgens het contract addendum volgens andere prijsafspraken worden gereden gestegen met 48% t.o.v. de begroting.

3. Gemeenschappelijke regeling RBL West-Brabant Regionaal Bureau Leren (RBL)

De eerste begrotingswijziging 2024 vanwege doorontwikkeling RBL leidt tot een structurele kostenverhoging van ruim € 45.000. Deze eerste stap is nodig om 'de basis op orde te krijgen', oftewel, zodat het RBL in ieder geval aan haar wettelijke taken kan blijven voldoen. Er volgt nog een raadsvoorstel waarin e.e.a. nader wordt toegelicht en tevens wat dit dan betekent voor de begroting 2025 en verder. De tweede en veel ingrijpendere stap van de doorontwikkeling is voorlopig 'on hold' gezet. De jaarrekening van het RBL laat helaas ook een tekort zien van € 61.000 waarbij het aandeel van Drimmelen € 5.000 bedraagt. De oorzaak hiervan ligt grotendeels in extra benodigde inhuur vanwege ziekteverzuim en onvoldoende sturing op de inhuur.

4. Gemeenschappelijke regeling Geweld In Afhankelijkheidsrelaties (GIA)

Er heeft een verkenning plaatsgevonden voor het takenpakket van GIA. Voorgesteld wordt om niet onder de druk van de bezuinigingen te werken aan het versterken van lokale teams en het realiseren van een regionaal netwerk aan expertise, waarmee mogelijk efficiencywinst geboekt kan worden. Daarnaast bedraagt de indexering van de gemeentelijke bijdrage 2,9% en valt de gemeentelijke bijdrage voor de Safegroep, die voorheen door regio West Brabant Oost afzonderlijk werd bekostigd, ook onder de gemeentelijke bijdrage aan GIA (alleen verschuiving). In totaal betekent dit echter wel een structurele verhoging van de gemeentelijke bijdrage aan de GR GIA vanaf 2025.

5. Gemeenschappelijke regeling Centrum Jeugd en Gezin Drimmelen en Geertruidenberg (CJG)

De stijging van de bijdrage vanaf 2025 van € 83.000 wordt veroorzaakt door indexering. Hier tegenover staat een voordeel van € 106.000 in 2024 a.g.v. het positieve rekeningresultaat van het CJG over 2023. Het overschot is ontstaan doordat de extra middelen voor het terugdringen van de wachttijden niet meer nodig bleken te zijn te zijn. De reguliere bijdrage 2023 aan het CJG komt overeen.

6. Interne verwerkingsfout

Incidentele middelen voor extra formatie jeugdprofessionals a € 159.000, in verband met het werken op scholen en de opdracht voor het terugdringen van wachtlijsten, zijn in de begroting ten onrechte als dekking voor de exploitatiebijdrage aan het CJG opgenomen. Dit wordt nu gecorrigeerd.

7. Jeugdhulp - regionale samenwerking (WBO)

a. Dienstverleningsovereenkomst (DVO)

Bij de initiële begroting 2024 hebben we op basis van regionale gegevens € 144.000 geraamd voor de DVO. Op basis van de huidige kostenoverzichten is € 168.000 nodig. Dit heeft te maken met extra inhuur op het gebied van data-analyses en data-gestuurd werken, inkoop- en contractmanagement regio West-Brabant Oost. Ook de kosten van enkele andere dienstverleners binnen de Jeugdzorg (Crisismeldpunt en Crisisinterventieteam) stijgen harder dan waarmee in de begroting rekening was gehouden (€ 10.000).

b. Projectkosten Norm voor Opdrachtgeverschap WBO Jeugd

De projectkosten voor NVO 2024 vallen € 41.000 hoger uit. De voorbereiding loopt t/m 2026, maar in de begroting is alleen rekening gehouden met 2024. Dit heeft te maken met de onder meer de voorbereidingen van de oprichting van de Gemeenschappelijke Regeling meer tijd met zich meebrengt dan voorzien (€ 90.000 nadelig).

c. Stijging specialistische jeugdzorgkosten

De jeugdhulpkosten stijgen met name door de indexering van tarieven jeugdhulpregio WBO met 6,1% vanwege CAO-ontwikkelingen. Een aantal opvallende zorgvormen waar andere zaken spelen, zijn:

Jeugdbescherming Brabant

Op 18 oktober 2023 hebben het Rijk en de VNG een akkoord bereikt voor de invoering van landelijke tarieven Gecertificeerde instellingen (GI's). Dit met als primaire doelstelling om te komen tot

eenduidige reële normuren voor uitvoering van jeugdbeschermingsmaatregelen, tegen tarieven gebaseerd op reële kostprijzen. Om de tarieven GI's tijdig te kunnen implementeren in regio West-Brabant Oost (WBO) was besluitvorming noodzakelijk, zijn de addenda gepubliceerd (middels vrijwillige transparantie) en zijn tarieven per 1 april 2024 geëffectueerd. Op 27 februari 2024 heeft het college een besluit genomen over de tarieven GI's 2024 en per raadsbrief van 4 maart 2024 is de raad vervolgens geïnformeerd. De meerkosten hiervan zijn ruim € 32.000 structureel.

Verblijf en Crisis

Het lumpsumbedrag is naar beneden bijgesteld. Weliswaar was er een toename van de kostprijs maar door de afname van het zorgvolume betreft dit voor de gemeente Drimmelen een voordeel van € 109.000. De afname in zorgvolume bij de zorgvormen Verblijf en Crisis (en de bijbehorende toename bij Ambulant) is een gevolg van de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd en past binnen de ontwikkelopgaven 'zo thuis mogelijk' en de gewenste 'beweging naar de voorkant' die we maken. Ook past dit binnen het ingezette beleid van 'De juiste hulp zo dichtbij mogelijk' zoals opgenomen in de Regiovisie Jeugd West-Brabant Oost.

d. Correctie stelpost jeugdzorg o.b.v. meicirculaire 2024

In de meicirculaire 2024 is opgenomen dat de geraamde extra besparing van het Rijk van € 500 miljoen voor 2025 komt te vervallen, omdat de maatregelen die tot besparing moeten leiden nog niet zijn gerealiseerd.

Uitgangspunt is dat het vervallen van de extra korting geen budgettair effect heeft. Het verloopt budgettair neutraal, omdat gemeenten in de begroting voor Jeugdzorg rekening mochten houden met de voorgenomen besparing en een lagere raming van de uitgaven. Dit wordt voor 2025 nu teruggedraaid.

Dit betekent voor de gemeente Drimmelen dat de ingeboekte besparing van € 500.000 in 2025 wordt teruggedraaid, daar tegenover staan extra inkomsten vanuit de algemene uitkering.

8. Gemeenschappelijke regeling: Openbare Gezondheidszorg West-Brabant (GGD)

De gemeentelijke bijdrage aan de GGD West-Brabant stijgt voor de gemeente met € 105.000 ten opzichte van 2024. Belangrijkste reden voor deze stijging betreft een autonome ontwikkeling, namelijk de indexerings van 4,65%.

4.2 Participatie & Schuldenproblematiek

9. Sociale Uitkeringen Werk & Inkomen

Het budget loonkostensubsidie moet met € 77.500 structureel worden verhoogd, omdat het aantal mensen met een arbeidsbeperking dat aan het werk gaat ieder jaar toeneemt waardoor de uitgaven jaarlijks stijgen. De stijging is echter groter dan verwacht. Daarnaast is een bijstelling van het budget Sociale Uitkeringen noodzakelijk vanwege de (verwachte) toestroom van asielzoekers die in eerste instantie veelal zijn aangewezen op een uitkering. Deze stijging van € 100.000 is naar verwachting ook structureel. Hier tegenover staat dat het Rijk juist op landelijk niveau een daling verwacht van de uitgaven bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidie waardoor de rijksvergoeding daalt met € 47.000 vanaf 2024. De verwachting is de verwachte compensatie voor de stijging van de uitgaven loonkostensubsidie het nadeel van € 47.000 weer opvangt.

10. Bijzondere bijstand

Het budget bijzondere bijstand kan incidenteel met € 25.000 verlaagd worden. We zijn nu namelijk bezig met de evaluatie van het vorige beleidsplan en de opstart van het nieuwe uitvoeringsplan waardoor € 50.000 van het budget voor de uitvoering van het beleidsplan niet besteed zal worden. De verwachting is dat we de middelen in 2025 weer volledig nodig hebben. Verder is in het coalitieprogramma opgenomen dat er in 2023 een pilot met maatwerkvoorziening participatie voor inkomensgerechtigden en lagere inkomens moet komen en dat hiervan eenmalig € 25.000 beschikbaar is in 2023. De pilot is in 2023 niet gestart, i.v.m. prioritering van werkzaamheden. Momenteel zijn we volop bezig met de start hiervan. Van het overschot van € 50.000 zal € 25.000 gereserveerd worden voor de pilot.

11. Energietoeslag

We hebben in 2023 € 772.389 ontvangen voor de energietoeslag en de uitvoering van deze regeling. Het grootste deel is in 2024 direct besteed, € 190.000 hadden we nog niet besteed omdat de regeling loopt tot en met 30 juni 2024. Vanwege het jaarrekeningsaldo kon dit bedrag niet overgeheveld worden naar 2024, maar de aanvragen, uitvoeringskosten en eventuele bezwaren lopen wel door.

Vanwege de doorlopende werkzaamheden in 2024 is € 160.000 nodig (€ 80.000 energietoelagen en € 80.000 uitvoering).

12. Beschut werken

Er zijn 4 personen in onze gemeente komen wonen (verhuisd) met een Beschut-werk indicatie waardoor de kosten voor Beschut werken structureel met € 50.000 stijgen.

13a. Gemeenschappelijke Regeling MidZuid

De herziening van de begroting 2024 en afrekening over 2023 zorgen voor een hogere gemeentelijke bijdrage van € 11.000 in 2024. De begroting 2025 heeft een nadelig effect van € 89.000 in 2025, € 86.000 in 2026, € 78.000 in 2027 en daarna € 121.000 in 2028. De oorzaken van deze stijging in de bijdrage zijn de stijgende inflatie, hogere rente, lagere huuropbrengst en fors stijgende ICT kosten. Door de uitstroom uit de WSW, mede als gevolg van gunstige regelingen (CAO) om minder te werken en eerder te stoppen, komt de productiecapaciteit en daarmee het resultaat onder druk te staan. MidZuid zoekt samen met de deelnemende gemeenten naar mogelijkheden om de gemeentelijke bijdrage te laten dalen.

13b. Gemeenschappelijke Regeling MidZuid effect meicirculaire

Via de meicirculaire hebben gemeenten structureel extra middelen gekregen i.h.k.v. de Wet Sociale Werkvoorziening om hen tegemoet te komen bij de financiële uitdagingen die zij ervaren rondom de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven. Dit gaat dan om de gevolgen van de krimpende doelgroep op de fysieke infrastructuur en om zoveel mogelijk personen aan passend werk te helpen. Tevens wordt rekening gehouden met loon/prijscompensatie. In de gemeenschappelijke regeling is vastgelegd dat we deze middelen doorbetalen aan MidZuid, omdat zij voor de gemeente de WSW uitvoeren. MidZuid heeft in de bijgestelde begroting 2024 reeds rekening gehouden met deze aanvullende middelen.

14. Specifieke uitkering Inburgering

Vanwege een toename van het aantal inburgeraars ontvangen we vanaf 2024 een Specifieke uitkering Inburgering die € 420.000 hoger is dan begroot. Uit deze extra middelen kunnen we uitgaven dekken die reeds begroot zijn zoals een deel van de subsidie Vluchtelingenwerk waardoor we een structureel voordeel hebben van € 120.000.

15. Dienstverlening aanpak armoede en schulden (meicirculaire)

Vanuit de Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden, die in juli 2022 aan de Tweede Kamer is gepresenteerd, heeft het kabinet via de meicirculaire € 40 miljoen aan structurele middelen voor betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden beschikbaar gesteld. De toekenning vanaf 2024 zal structureel plaatsvinden om gemeenten verder in staat te stellen om strategisch en doelgericht te handelen en hun activiteiten uit te breiden zoals het verdubbelen van het gebruik van schuldhulpverlening en het bevorderen van activiteiten om armoede onder kinderen te bestrijden. Voor Drimmelen is dit ca. € 30.000 per jaar. Voorgesteld wordt deze middelen in te zetten voor schuldhulpverlening.

Het aantal aanvragen schuldhulpverlening zal ook in Drimmelen de komende jaren naar alle waarschijnlijkheid toenemen. Het ministerie steekt daar ook op in. Ze willen insteken op preventie, zodat meer mensen gebruik maken van de schuldhulpverlening om problemen achteraf te voorkomen. We merken de toename van de aanvragen nu al. Het extra budget wordt in 2024 en zal door de toename van de aanvragen ook de komende jaren ingezet gaan worden.

4.3 Sociale structuur, sport en zorg

16. WMO Huishoudelijke ondersteuning

De ontwikkelingen in de branche hulp bij het huishouden leiden tot een zeer forse kostenstijging bij de aanbieders. Zo stijgen de CAO lonen sterk, bereiken steeds meer medewerkers een hogere loonschaal, blijft het ziekteverzuim hoog en blijken de overheadkosten van de gemiddeld efficiënte aanbieder hoger dan aangenomen. De contractueel afgesproken indexering volstaat niet om de kostenstijging te compenseren. Om te voldoen aan de eisen van de AMvB reële prijs moeten de tarieven worden herzien en fors worden bijgesteld. Structureel stijgen de kosten hierdoor met € 275.000.

De eerste twee maanden van dit jaar hebben veel meer mensen dan in de eerste twee maanden van vorig jaar een aanvraag voor hulp bij het huishouden ingediend. Nu is nog niet duidelijk of dit een structurele toename is. Daarom is het budget hiervoor nog niet aangepast. Het risico op een budgetoverschrijding neemt toe.

17. Gemeenschappelijke regeling: Beschermd Wonen regio Breda

De regionale begroting Beschermd Wonen vertoont al enkele jaren forse overschotten. Hieraan ligt een aantal factoren ten grondslag: meevallers in de uitkering vanuit het rijk, meevallers in de tariefstelling/indexering, daling van het aantal cliënten. Het aandeel in het overschot dat de gemeente Drimmelen ontvangt wordt in 2024 enigszins naar beneden bijgesteld omdat conform bestuurlijke afspraak een deel van de regionale middelen beschermd wonen wordt ingezet voor maatschappelijke opvang. Voor 2025 laat de concept begroting van de Beschermd Wonen regio wederom een fors overschot zien. Voor de jaren na 2025 is er geen volledige zekerheid of deze ontwikkeling zich in deze omvang voortzet waardoor er rekening wordt gehouden met een voordeel van € 250.000. Dit leidt tot een nadeel van € 13.000 in 2024 en een daling van de kosten van € 413.00 in 2025 en € 250.000 voor de daarop volgende jaren.

18. Gemeenschappelijke regeling: Kleinschalig Collectief Vervoer (RWB)

Het Wmo deeltaxi vervoer is opnieuw aanbesteed. Er is voorlopig gegund. We hielden in de begroting 2024 rekening met een financieel voordeel van 2025. Door een hoger beroep tegen de voorlopige gunning is dit onzeker. We rijden in 2024 nog één jaar door met de oude vervoerder. In 2024 zijn de kosten iets lager dan geraamd. In de meerjarenbegroting houden we rekening met hogere tarieven. Dat komt omdat we nog niet weten wat de uitkomst van het hoger beroep zal zijn. Dit leidt tot een voordeel van € 11.000 in 2024 en nadelen in de jaren daarna van gemiddeld € 55.000.

19. Renovatie zwembaden

Na de renovatie in 2020 van de beide zwembaden hebben we de hoofdaannemer in gebreke gesteld voor een aantal als 'onvoldoende' gekwalificeerde werkonderdelen. Op basis van het verkregen vonnis ultimo december 2021 en het verstrijken van de hoger beroepstermijn in december 2022 is de dialoog met de hoofdaannemer in 2023 opnieuw gevoerd om de nog openstaande kwesties af te wikkelen. Dit is voornamelijk niet gelukt en heeft uiteindelijk geresulteerd in een nieuwe zitting bij het Gerechtshof in 's-Hertogenbosch op 5 maart 2024. Door overmacht is deze zitting verplaatst naar 19 september 2024. Daarmee zijn extra kosten van juridische en technische aard gemoeid. Geraamd wordt een extra bedrag van € 30.000 incl. btw.

20. Sportpark Ruitersvaart - Vervanging toplaag (zie ook kredieten)

De renovatie van het A-veld is al enkele jaren uitgesteld. In 2024 is op basis van de kwaliteitsnorm verder uitstel ongewenst. In 2023 was budget beschikbaar voor de leunhekken. Daarom wordt voorgesteld om de renovatiewerkzaamheden midzomer 2024 uit te voeren inclusief het leunhekwerk, de ballenvangers en de aanleg van een nieuwe beregeningsinstallatie en drainage. Voorgesteld wordt om het op het programma beschikbare budget van € 46.000 om te zetten naar een krediet (toplaag vervangen is krediet) inclusief leunhekwerk, ballenvangers, beregeningsinstallatie en drainage van € 131.000 incl. btw.

Investerings	Jaar	Raming	Uitgaven	Restant	Mutatie	Status
<i>Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)</i>						
1 Vervanging gevel afwerking Sporthal De Amerhal	2024	-	-	-	-120 N	Nieuw
2 Krediet Frisse scholen 2024	2024	-	-	-	-125 N	Nieuw / correctie
Krediet Frisse scholen 2025 (investeringsprognose)	2025	-	-	-	-125 N	Nieuw / correctie
Krediet Frisse scholen 2026 (investeringsprognose)	2026	-	-	-	-125 N	Nieuw / correctie
		-	-	-	-375 N	
3 Sportpark Ruitersvaart - Vervanging toplaag A-veld	2024	-	-	-	-131 N	Nieuw
Sportpark Ruitersvaart - Vervanging toplaag A-veld	2025	41	-	41	41 V	Opheffen
		41	-	41	-90 N	
4 Renovatie toplaag grasveld B Heesterbosch	2021	54	-	54	54 V	Verschuiven naar 2025
Renovatie toplaag grasveld B Heesterbosch	2025	-	-	-	-116 N	Nieuw
		54	-	54	-62 N	
5 Renovatie toplaag grasveld A Moerbos	2023	60	132	-72	-72 N	Ophoging
Totaal		155	132	23	-719 N	

Toelichting investeringen

Gevelafwerking Amerhal 2024

De bestaande houten gevelafwerking van de oudbouw zal vervangen worden door een metaalafwerking die overeenkomt met de gevelafwerking van de gymzaal. Voor de vervanging van de

gevelafwerking van de oudbouw van de Amerhal door een metaalafwerking is een krediet benodigd van € 120.000 incl. btw.

Kredieten Frisse Scholen

In het coalitieprogramma is opgenomen dat er voor een periode van 4 jaar € 500.000 (€ 125.000 per jaar) aan kredieten opgenomen zou worden. In de begroting is helaas alleen de eerste jaarschijf verwerkt. Dit is nu gecorrigeerd.

Sportpark Ruitersvaart - Vervanging toplaag in 2024 (Zie ook Financiële afwijkingen)

De renovatie van het A-veld is al enkele jaren uitgesteld. In 2024 is op basis van de kwaliteitsnorm verder uitstel ongewenst. In 2023 was budget beschikbaar voor de leunhekken. Daarom wordt voorgesteld om de renovatiewerkzaamheden midzomer 2024 uit te voeren inclusief het leunhekwerk, de ballenvangers en de aanleg van een nieuwe beregeningsinstallatie en drainage.

Voorgesteld wordt om het in 2025 beschikbare krediet van € 41.000 en op het programma beschikbare budget van ruim € 45.000 om te zetten naar een krediet (toplaag vervangen is krediet) inclusief leunhekwerk, ballenvangers, beregeningsinstallatie en drainage van € 131.000 incl. btw.

Sportpark Heesterbosch Wagenberg - Vervanging Toplaag veld B 2025

Voor het Heesterbosch staat de renovatie van het B veld gepland voor dit jaar, maar het is wenselijk de werkzaamheden uit te voeren in 2025. Het bestaande krediet van € 54.000 vervalt en wordt vervangen door een nieuw krediet van € 116.000 incl. btw voor de vervanging van een toplaag, leunhekwerk en bestratingswerkzaamheden.

Renovatie toplaag grasveld A Moerbos

Project zit in een afrondende fase. Afwikkeling in Q1 2024. Krediet is overschreden doordat tijdens de renovatie is gebleken dat de kwaliteit van de drains ondermaats was. Daarom is besloten tot volledige vervanging. Voorgesteld wordt het krediet met € 72.113 te verhogen.

Algemene dekkingsmiddelen

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Het gemeentefonds (algemene uitkeringen) en de OZB (lokale heffingen) zijn de grootste onderdelen. Volgens de regels van het BBV (notitie Lokale heffingen) voegen we aan de begroting een Financiële begroting toe. Hier leest u onze baten en lasten met een toelichting.

Tabel 5.1. Overzicht financiële afwijkingen bestaand beleid

Algemene Dekkingsmiddelen		2024	2025	2026	2027	2028
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)						
1	Saldo financieringsfunctie: Hogere rentelasten	-283 N	-329 N	-289 N	-250 N	-210 N
2	Lokale heffingen: Nagekomen kosten afwikkeling TOG	-64 N				
3	Gemeenschappelijke regeling: Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling	-42 N	-38 N	-38 N	-38 N	-38 N
4	Gemeentefonds: decembercirculaire	1.070 V				
5	Gemeentefonds: meicirculaire	1.112 V	3.575 V	4.481 V	4.453 V	2.565 V
6	Gemeentefonds: Loonprijscompensatie		-1.370 N	-1.370 N	-1.370 N	-1.370 N
Totaal Algemene dekkingsmiddelen		1.794 V	1.839 V	2.785 V	2.796 V	948 V
Verschuiving tussen programma's						
5	Programma 4: Meicirculaire - WSW middelen	-197 N	-135 N	-131 N	-128 N	-130 N
5	Programma 4: Meicirculaire - Dienstverlening aanpak armoede en schulden	-29 N	-30 N	-29 N	-30 N	-30 N
5	Programma 4: Meicirculaire - Correctie stelpost Jeugdzorg		-500 N			
Totaal verschuivingen tussen programma's		-226 N	-665 N	-160 N	-158 N	-160 N
Mutatie reserves						
1.	Burger en bestuur					
2.	Openbare ruimte					
3.	Ruimte, wonen en economie	100 V	-	-	-	-
4.	Sociaal domein					
	Overhead					
Totaal Algemene dekkingsmiddelen		100 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Totaal Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		1.667 V	1.173 V	2.624 V	2.638 V	787 V

Toelichting exploitatie

1. Saldo financieringsfunctie: Hogere rentelasten

Door oplopende rente nemen de rentekosten toe. Oude leningen met lage rente worden afgelost conform de contracten en daar komen nieuwe duurdere leningen voor in de plaats. Daarnaast is het investeringsvolume toegenomen waar voor extra financiering wordt aangetrokken.

2. Lokale heffingen: Nagekomen kosten afwikkeling TOG

De Heffing en Invordering van de gemeentelijke belastingen zijn tot en met 2023 aan TOG uitbesteed. De afwikkeling van 2023 en voorgaande jaren van bezwaren en de incasso vindt nog deels plaats in 2024. Ook het verzorgen van de aangiften toeristenbelasting is nog gedaan door TOG. De kosten van TOG die hiervoor nog gemaakt worden zijn in de begroting 2024 niet geraamd. In deze voorjaarsnota dient nog de volgende raming te worden opgenomen:

Kosten invorderen: € 24.000

Kosten TOG betreffende afwikkeling bezwaarschriften, klachten, toeristenbelasting etc. € 25.000

Inschatting extra afwikkelingskosten TOG etc. €15.000

3. Gemeenschappelijke regeling: Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en

Waardebepaling

De bijdrage voor de gemeente Drimmelen die geraamd is bij de eerste wijziging van de begroting van SVHW bedraagt € 445.000.

De verhoging van bijdrage van € 388.500 naar € 445.000 wordt veroorzaakt door onder andere een hogere procentuele stijging van de CAO-lonen dan verwacht.

Daarnaast is er bij de begroting 2024 van SVHW rekening gehouden met een te lage indexatie van het Consumenten Prijsindexcijfer (CPI) en was er sprake van aanvullende indexatie van de materiele kosten. Tevens is er een toename van inhuur van personeel voor het afhandelen van No cure no pay (NCNP) bezwaren en zijn er hogere portokosten. Tegenover de hogere kosten stonden ook hogere opbrengsten door een toename van de renteopbrengsten.

Deze wijzigingen zorgen voor een stijging van de bijdrage met ca € 56.500 voor de gemeente Drimmelen. Hiervan komt € 41.500 ten laste van algemene dekkingsmiddelen en € 15.000 ten laste van afval en riool.

4. Gemeentefonds: decembercirculaire

Grote verschillen	2024	2025	2026	2027	2028
Huishoudens met een laag inkomen	1.034.138				
Diverse kleine verschillen	36.272				
Totaal verschil	1.070.410	-	-	-	-

Bij de decembercirculaire is maar één maatstaf geactualiseerd. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft actuele aantallen aangeleverd bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) voor de maatstaf Huishoudens met een laag inkomen met drempel. Bij de gemeente Drimmelen is sprake van een stijging van 8,7% ten opzichte van de aantallen bij de septembercirculaire. Deze stijging zorgt voor een stijging in de algemene uitkering van ongeveer € 1 miljoen in 2024.

5. Gemeentefonds: meicirculaire

Gemeentefonds	2024	2025	2026	2027	2028
Meicirculaire 2024	48.773.584	50.198.127	47.224.636	47.467.621	47.739.759
Decembercirculaire 2023	47.661.772	48.621.362	42.743.208	43.014.301	45.174.692
Mutatie gemeentefonds	1.111.812	3.574.765	4.481.428	4.453.320	2.565.067
Te oormerken bedragen					
Loonprijscompensatie		1.370.000	1.370.000	1.370.000	1.370.000
Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	29.021	30.345	29.305	29.785	30.010
Participatie (WSW) (IU)	197.209	135.021	131.143	128.380	130.352
Correctie stelpost jeugdzorg o.b.v. meicirculaire 2024		500.000			
Totaal te oormerken bedragen	226.230	2.035.366	1.530.448	1.528.145	1.530.362
Netto effect begroting	885.582	1.539.399	2.950.980	2.925.175	1.034.705

De te oormerken bedragen zijn toegelicht onder financiële afwijkingen bij programma 4.

6. Loonprijscompensatie

De begroting is, inclusief meerjarenraming, opgesteld op prijspeil 2023. In de meicirculaire wordt jaarlijks compensatie gegeven voor de loon- en prijsstijging, deze is dit jaar hoger door de stijgende inflatie.

Overhead

Financiële afwijkingen

Tabel 6.1. Overzicht financiële afwijkingen bestaand beleid

Overhead	2024	2025	2026	2027	2028
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)					
Management en bestuursondersteuning					
1 Vrijval budget Wet Open Overheid (WOO)	50 V	50 V	50 V	50 V	50 V
Totaal Overhead	50 V	50 V	50 V	50 V	50 V

Totaal Overhead	50 V	50 V	50 V	50 V	50 V
-----------------	------	------	------	------	------

Tabel 6.2. Overzicht openstaande kredieten overhead

Investerings	Jaar	Raming	Uitgaven	Restant	Mutatie	Status
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)						
1 Hakselaar	2024	35	-	35	35 V	Verschuiven naar 2026
2 Snipperkar	2024	20	-	20	20 V	Verschuiven naar 2026
3 Tractor	2024	65	-	65	65 V	Verschuiven naar 2026
4 Lamellen	2017	60	-	60	60 V	Samenvoegen
5 Vervangen technische infrastructuur	2016	153	113	40	40 V	Samenvoegen
6 Interieur aanpassingen	2024				-100 N	Samenvoegen
Totaal		333	113	220	120 V	

Toelichting exploitatie

1. Gedeeltelijke vrijval budget Wet Open Overheid (WOO)

Voor de ingang van de Wet Open Overheid werden de kosten hoger ingeschat dan nu blijkt in de praktijk. Hierdoor laten we een gedeelte van het budget vrijvallen en ontstaat er een voordeel van € 50.000.

Toelichting investeringen

1. Hakselaar / 2. Snipperkar / 3. Tractor

De technische staat van deze tractiemiddelen is voldoende om de investering twee jaar uit te stellen.

4. Lamellen / 5. Vervangen technische infrastructuur / 6. Interieur aanpassingen

Het openstaande krediet lamellen en het restant van het krediet vervangen technische infrastructuur worden samengevoegd tot één nieuw krediet: interieur aanpassingen. Met dit krediet van € 100.000 worden er onder andere nieuwe bureaus inclusief toebehoren aangeschaft waardoor het aantal werkplekken wordt verhoogd. Dit sluit aan op de afgesproken flex ratio van 0.6 keer het aantal FTE in dienst. Verder worden er wanden aangepast, akoestische verbeteringen doorgevoerd in het vergadercentrum en extra beplanting aangeschaft.

Het krediet voor het vervangen van de lamellen vervalt daarmee. Deze zijn voorlopig nog niet aan vervanging toe. De technische infrastructuur is vervangen zoals gepland, het resterende budget is niet meer benodigd voor het originele doeleinde.

Kadernota 2025

Inleiding kadernota

Inleiding

Met de kadernota geven we richting voor het opstellen van de begroting 2025 en de meerjarenraming tot en met 2028. Dit doen we op basis van de verwachtingen die we hebben voor de komende jaren. Het overgrote deel van onze inkomsten komt van het Rijk. Met de val van het kabinet en de bijbehorende verkiezingen en onderhandelingen is er tijdens het proces van het opstellen van deze kadernota veel onzekerheid. Het oude kabinet heeft in april een voorjaarsnota uitgebracht met daarin flinke wijzigingen voor de gemeenten. In mei is er een hoofdlijnen akkoord gepresenteerd met ook weer ingrijpende maatregelen richting gemeenten.

Deze schuivende panelen zijn voor ons een zorg. Deze geven onzekerheid in een periode dat de financiële ruimte juist terugloopt. De afgelopen jaren zijn we aan het toewerken naar een nieuwe financiering systematiek met het Rijk. We zien hier al enige tijd een groot tekort voor de gemeenten uitkomen, zo ook voor Drimmelen. Het jaar waarin dat gebeurt, 2026 komt steeds dichterbij. We zien ook een teruglopende ruimte bij de rijksfinanciën. Na jaren van groei hebben we te maken gekregen met de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne. Het Rijk heeft hierbij jaren extra geïnvesteerd met tijdelijk geld terwijl de groei terug liep.

We hebben geen glazen bol maar het meest waarschijnlijke wat we zien is een stevig teruglopend budget voor Drimmelen. Dit betekent dat het college zich de fundamentele vraag heeft gesteld of bezuinigen nu noodzakelijk is. Het voorlopige antwoord hierop is 'nee'. We geloven dat dit nu meer kwaad dan goed zou doen. Hiervoor is echter wel een nieuwe koers nodig. De marges worden veel kleiner en bezuinigingen kunnen de komende jaren wel nodig gaan worden. We zullen scherper aan de wind moeten gaan varen om Drimmelen door deze storm te krijgen.

Het college ziet de komende jaren een aantal uitdagingen, die nog een plek moeten krijgen in de meerjarenbegroting. Hierbij moeten we denken aan onderwijshuisvesting, sportvelden, sociaal maatschappelijke accommodaties, organisatieontwikkeling, grondverwerving en andere zaken die te maken hebben met de openbare ruimte. De investeringen die daarvoor nodig zijn, zijn nog niet structureel in de meerjarenbegroting opgenomen. Om een gezond meerjarenperspectief te behouden en om de benodigde investeringsruimte te creëren, zullen we richting de kadernota 2026 scherp moeten kijken naar de (stijging van de) uitgaven en de zogenaamde open einde regelingen. We gaan hiermee in de tweede helft van dit jaar aan de slag en zullen de gemeenteraad daar ook tijdig bij betrekken.

Door scherpere keuzes te maken geloven wij dat we het coalitie akkoord kunnen afmaken. En dat we dit zodanig kunnen doen dat we ook voor daarna een richting hebben gekozen waarbij Drimmelen verder kan bouwen aan een duurzaam sociaal en veilig Drimmelen.

Het college van burgemeester en wethouders

Financieel beeld

Om een kader te maken voor het opstellen van de begroting is een inschatting gemaakt van hoe de financiële situatie zich gaat ontwikkelen. Dit hebben we gedaan aan de hand van scenario's. In de loop van het opstellen van de kadernota hebben we van een aantal scenario's beter kunnen vaststellen wat de meest waarschijnlijke is. De in dit hoofdstuk genoemde getallen blijven echter deels een inschatting. Zij vormen daarmee de achtergrond waarmee we onze richting bepalen.

1.1 Start financieel beeld

We starten met het financieel beeld zoals dat vastgesteld is bij het opstellen van de begroting vorig jaar. Dit beeld actualiseren we met de structurele gevolgen van de najaarsnota 2023 en de tussentijds genomen besluiten van de raad. Dat laatste is het besluit over de raadszaal. Deze wordt gedekt uit de algemene reserve en heeft daarmee vooral invloed op het weerstandsvermogen.

*€1.000,-

Vastgestelde begroting	2025	2026	2027	2028
Primaire begroting	965 V	-2.295 N	-1.659 N	431 V
Structurele gevolgen najaarsnota 2023 (rente)	-130 N	-130 N	-130 N	-130 N
Actueel saldo	835 V	-2.425 N	-1.789 N	301 V

1.2 Ontwikkeling Rijk

Met de voorjaarsnota van het demissionaire kabinet zijn een aantal besluiten genomen die voor ons van groot belang zijn. Op de eerste plaats is de invoering van de nieuwe financiering systematiek naar voren, naar 2024 gehaald. Dit ziet u in de bovenste regel van onderstaande tabel. Daarnaast is besloten om het nadeel dat daardoor ontstaat te compenseren (tweede regel). Het ontstane nadeel in 2025 is erg groot en wordt niet geheel gecompenseerd. De argumentatie van het Rijk daarvoor is dat de gemeenten grote reserves hebben die ze hiervoor kunnen inzetten.

De opschalingskorting, die na vele jaren ook door het vorige kabinet op de lange baan was geschoven, wordt nu, dan eindelijk, ook afgeschaft. Deze opschalingskorting was vanwege het achterblijven van de daadwerkelijke opschaling inmiddels een bezuiniging geworden die reeds lang boven de markt hing. Tenslotte is voor de oplopende zorgkosten de 'aanvullende post' gekomen. Deze loopt op tot 1 miljard in 2029. De gevolgen van de voorjaarsnota van het Rijk zijn vertaald in de meicirculaire. Deze is verwerkt in de voorjaarsnota.

*€1.000.000,-

Voorjaarsnota 2024 Rijk	2025	2026	2027	2028
Accres Gemeentefonds BBP systematiek	-1.324 N	-136 N	-109 N	-88 N
Compensatie nieuwe systematiek	649 V	136 V	109 V	88 V
Schrappen opschalingskorting		675 V	675 V	675 V
Aanvullende post zorgkosten		75 V	150 V	225 V
Totaal effect gemeentefonds	-675 N	750 V	825 V	900 V

Het in mei gepubliceerde hoofdlijnenakkoord is nog zeer lastig te vertalen naar een financiële consequentie voor de gemeente. Er staan nog veel onzekerheden in en veel zaken zijn nog weinig uitgewerkt. De enige maatregel die we nu enigszins kunnen vertalen is het voornemen om de specifieke uitkeringen over te hevelen naar het gemeentefonds. Hierbij wordt een korting toegepast van 10%. Op rijksniveau wordt hiervoor een korting van 638 mln. ingeboekt. Voor Drimmelen betekent dit waarschijnlijk een korting oplopend van 0.5 mln. tot ca 0.6 mln.

*€1.000,-

Hoofdlijnenakkoord	2025	2026	2027	2028
Overheveling specifieke uitkering gemeentefonds		-600 N	-600 N	-600 N

Tenslotte is in de decembercirculaire 2023 de maatstaf voor de berekening van het aandeel Drimmelen in de Algemene Uitkering aangepast. Hierdoor is voor 2023 en 2024 een voordeel van 1

mln. ontstaan. Voor 2023 is dit verwerkt in de jaarrekening, voor 2024 wordt dit verwerkt in de voorjaarsnota. Dit voordeel is in de meicirculaire voor 2025 en verder doorgetrokken en neemt zelfs nog wat toe tot ca 1.2 mln.

1.3 Voorjaarsnota

In de voorjaarsnota is de begroting van Drimmelen geactualiseerd. Hierbij zien we vooral effecten bij het Sociaal Domein waar voornamelijk prijs, maar ook volumestijgingen zorgen voor hogere kosten. Dit loopt deels via de verbonden partijen en deels via onszelf. In de voorjaarsnota is de opbouw en de verklaringen voor de effecten van de voorjaarsnota uitgebreid terug te vinden. Ook de verwerking van de meicirculaire voor Drimmelen is hier terug te vinden.

*€1.000,-

Structurele gevolgen voorjaarsnota	2025	2026	2027	2028
Burger en bestuur	-186 N	-186 N	-186 N	-186 N
Openbare ruimte	54 V	142 V	165 V	169 V
Ruimte, wonen, duurzaamheid en economie	-70 N	-78 N	-81 N	-121 N
Sociaal domein	-1.039 N	-1.397 N	-1.322 N	-1.383 N
Overhead	50 V	50 V	50 V	50 V
Algemene dekkingsmiddelen	1.173 V	2.624 V	2.638 V	787 V
Totaal	-18 N	1.156 V	1.264 V	-683 N

1.4 Nieuw financieel beeld

Met bovenstaande aannames ontstaat het onderstaande nieuwe financiële beeld.

*€1.000,-

Inschatting totaal	2025	2026	2027	2028
Actueel saldo	835 V	-2.425 N	-1.789 N	301 V
Hoofdlijnenakkoord		-600 N	-600 N	-600 N
Voorjaarsnota	-18 N	1.156 V	1.264 V	-683 N
Geprognosticeerd beeld	817 V	-1.869 N	-1.125 N	-982 N

De inschatting die we aan de hand van bovenstaand overzicht maken is dat er in 2025 een sluitende begroting gemaakt kan worden. De jaren daarna laten echter een structureel tekort zien. Dit tekort is het grootst in 2026 maar zet ook door in 2027 en 2028.

1.5 Weerstandsvermogen

Voor het opvangen van risico's en schommelingen in het jaarrekeningresultaat hebben we de Algemene Reserve (AR). De actuele stand na de jaarrekening 2023 is 10,2 mln. nadat hier tussentijds de vernieuwing van de Raadszaal ad 0,4 mln. uit gefinancierd is. Om te bezien of de AR voldoende is verrekenen we de verwachte uitkomsten van het financiële beeld met de AR.

*€1.000,-

Verloop Algemene reserve	2024	2025	2026	2027	2028
Geprognosticeerd beeld	551 V	377 V	-1.979 N	-1.155 N	-1.012 N
Stand AR einde jaar	10.775 V	11.152 V	9.173 V	8.018 V	7.005 V

Na deze verrekening resteert ca 10,7 mln. Om te bezien of dit voldoende is bekijken we ook het benodigd weerstandsvermogen. Dit is ca 5 mln. Naast de AR hebben we de reserve grondbedrijf, de bestemmingsreserves en de onbenutte belastingcapaciteit voor de dekking van onze risico's. Het totale weerstandsvermogen naast de AR bedraagt daarmee ca 6 mln. Daarmee zou onze weerstandsratio dalen van 3,3 naar ca 2,5.

Kader

Kader

2 Kader

Het demissionaire kabinet heeft met hun voorjaarsnota een stap gezet om de gemeenten helderheid te geven over het inmiddels befaamde ravijnjaar 2026. Hierbij is het probleem niet veel kleiner geworden. De afschaffing van de opschalingskorting is geboden als compenserende maatregel van 675 mln. voor een probleem van 3 mld. Daarbij is een extra bezuiniging voor 2025 gekomen van 675 mln. Daar bovenop is met de presentatie van het hoofdlijnenakkoord een bezuiniging van 638 mln. gekomen voor 2026 en verder. Daarmee is onder aan de streep de financiële positie van de gemeenten vooralsnog niet veel verbeterd. Dit alles is nog met veel onzekerheid omgeven. Dat 2026 zonder bezuinigingen niet positief gaat sluiten is helaas wel een zekerheid.

2.1 korte termijn

Het komende begrotingsjaar 2025 laat vooralsnog een positief beeld zien. Daarmee gaat dit college ervan uit dat voor het komende jaar nog zonder grote maatregelen een sluitende begroting op te stellen is.

Het ravijnjaar 2026 blijft in het verwachte beeld flink negatief met een tekort van ca 2 mln. In 2027 en 2028 neemt dit af tot een tekort van ca 1 mln. Om 2026 sluitend te krijgen zijn flinke bezuinigingen nodig die niet allemaal ook in de jaren daarna nodig zijn. Een sluitende begroting 2026 zou dan betekenen dat volgens dit college zorgvuldig opgebouwde voorzieningen en beleid afgebroken worden die daarna weer tegen meerkosten opgebouwd zouden moeten worden. Dit is een desinvestering die het college niet wil doen. Daarentegen is het wel noodzakelijk om maatregelen te gaan nemen, de jaren na 2026 sluiten immers ook niet. Er lijkt daarmee de komende jaren sprake te gaan zijn van een structureel tekort. Het extra tekort voor 2026 zal dit college voorlopig, gezien het incidentele karakter, ook incidenteel dekken vanuit de algemene reserve.

2.2 lange termijn

Naast het tekort wat we nu in het financiële beeld zien ontstaan voor deze jaren, verwachten we, dat we in deze jaren ook nog investeringen willen doen. Hiervoor is het noodzakelijk maatregelen te nemen die het tekort gaan oplossen. Omdat 2025 nog een positief beeld laat zien is er meer tijd om hier vorm en inhoud aan te geven. Dit college gaat dit naar de komende en volgende begroting voorbereiden.

2.3 Scherper aan de wind

Om de komende jaren financieel gezond te blijven en voor 2027 en verder ook een positief saldo te hebben zullen we scherper aan de wind moeten gaan varen. Dit betekent dat we kritischer moeten zijn op nieuwe kosten. De eerste maatregel die we nemen is dat op korte termijn onvermijdbare verhoging van kosten niet meer automatisch voor meerdere jaren worden opgenomen. Deze worden eerst kritisch bezien of de verhoging niet tot aanpassing van het beleid moet leiden om deze te dempen voor komende jaren.

Voor de langere termijn zal het college de belangrijkste dossiers gaan verzamelen waar we de komende jaren veel kosten verwacht worden zoals het sociale domein. Deze dossiers worden de komende periode vervolgens bezien op de mogelijkheden voor besparingen. Daarmee worden scherpere en bewustere keuzes gemaakt.

Het aantal nieuwe plannen zal gezien de financiële situatie helaas beperkt worden. Nieuwe plannen worden dan ook scherper bezien op noodzakelijkheid. Voor het fysieke domein gaan we investeringen combineren met gelden die we ontvangen van het rijk en uit de regio. Daarmee blijven investeringen mogelijk als we deze meer richten op bredere doelstellingen.

Daarnaast gaan we wel scherper worden op realiteit van de uitvoering van de investeringen die we doen. Waar we achterstanden hebben omdat we meer plannen dan reëel haalbaar is, zetten we investeringen verder weg in de tijd. Hierdoor zal een voordeel ontstaan op de kapitaallasten.

Om de begroting op langere termijn weer sluitend te krijgen sluit het college aanvullende maatregelen niet uit. In de aanloop naar de volgende begroting wordt dan ook een breder onderzoek gedaan naar mogelijke besparingen.

2.4 Knelpunten

Het college ziet een aantal uitdagingen die de komende jaren een plek moeten krijgen. Denk hierbij aan opgaven rondom onderwijshuisvesting, sportaccomodaties, organisatie ontwikkeling en strategische grondverwervingen. Richting komende begrotingen wordt nagedacht hoe we hier vorm en inhoud aan kunnen geven.

Voor de korte termijn, het jaar 2025, ziet het college een aantal knelpunten die ondanks het krappe budget opgelost moeten worden. Het betreft voornamelijk investeringen die nodig zijn om later financiering binnen te kunnen halen.

*€1.000,-

Knelpunten	2024	2025	2026	2027	2028
Visie lage Zwaluwe		-120 N	-80 N		
Gat van Ham		-100 N			
Grootschalige energie-infrastructuren	-100 N	-100 N			
Regionale samenwerking		-30 N	-30 N	-30 N	-30 N
Projectleider implementatie Strategieplan Jeugd		-90 N			
Veilige sport en schoolroutes	-100 N				
Dekking uit reserve bovenwijken	100 V				
Totaal	-100 N	-440 N	-110 N	-30 N	-30 N

*€1.000,-

Inclusief knelpunten	2024	2025	2026	2027	2028
Geprognosticeerd beeld	633 V	311 V	-2.042 N	-1.215 N	-1.066 N

Saldo AR	10.857 V	11.168 V	9.127 V	7.912 V	6.846 V
----------	----------	----------	---------	---------	---------

Toelichting

Dorpsvisie Lage Zwaluwe (Coalitieakkoord)

Samen met de bewoners van Lage Zwaluwe is een dorpsvisie opgesteld. De ontwikkeling van een bruisend dorpshart heeft daarbij de eerste prioriteit. In het dorpshart moeten verschillende functies zoals de dorpshuisfunctie, maatschappelijke voorzieningen, horeca, detailhandel én wonen bij elkaar komen. Natuurlijk moet het ook een aantrekkelijk dorpshart worden waar mensen elkaar graag ontmoeten en activiteiten organiseren. Hierbij horen ook veilige langzaam verkeerroutes, speelvoorzieningen, water en groen. De ontwikkeling van een dorpshart moet tot stand komen door samenwerking van maatschappelijke en private partijen, samen met de gemeente. Participatie van bewoners is hierbij eveneens van belang. Voorgesteld wordt om middelen op te nemen voor de inhuur van capaciteit in 2025.

Daarnaast wordt voorgesteld om in 2026 een masterplan op te stellen voor het gebied tussen de Flierstraat en de Amer. Ook dit gebied heeft prioriteit gekregen in de Dorpsvisie. Voor het gebied zijn verkeerskundige, parkeertechnische, recreatieve en natuuropgaven benoemd. Voorgesteld wordt middelen op te nemen voor het opstellen van een masterplan. Ook hier worden de bewoners nadrukkelijk betrokken bij het opstellen van het masterplan.

Gat van den Ham (Coalitieakkoord)

In 2023 is gestart met de opgave uit het coalitieakkoord om een visie te ontwikkelen voor het gebied tussen Drimmelen en het Gat van den Ham. Van het gebied is een inventarisatie/analyse opgesteld (bodem, water, cultuurhistorie enz.). Daarnaast is er bekeken met welke beleid (landelijk, provinciaal, gemeentelijk) we in zo'n ontwikkeling te maken hebben. Met het Waterschap en de Provincie zijn oriënterende gesprekken gevoerd.

Dit jaar worden de gesprekken gevoerd met de grootste grondeigenaren in het gebied over welke toekomst en welk perspectief zij nodig hebben voor hun grond/bedrijf en in hoeverre investeringen in recreatie en/of natuur bijdragen aan dat toekomstbeeld. Het streven is om eind 2024 een beter beeld van/inzicht te hebben in de (financiële) haalbaarheid en de vervolgaanpak te bepalen. Ook zetten we de mogelijkheden voor o.a. cofinanciering en subsidies op een rij.

Voorgesteld wordt om ook voor 2025 middelen te reserveren voor dit project. Afhankelijk van de

resultaten van het haalbaarheidsonderzoek van 2024 kan een visie worden opgesteld en uitgewerkt naar concrete plannen.

Grootschalige energie-infra projecten

Het gebied Drimmelen-Moerdijk-Geertruidenberg wordt als belangrijk gebied gezien voor de energievoorziening van Nederland. Het Rijk wil verschillende grootschalige energie-infratrajecten laten landen in dit gebied. Denk aan 380 KV, aanlanding wind op zee etcetera. Veel van deze infrastructuur komt door onze gemeente te lopen ofwel de gemeente is het doorvoergebied voor deze trajecten.

Recent heeft u hierover een uitgebreide raadsbrief van ons ontvangen.

Al deze ontwikkelingen zijn complex. Dit vraagt het aanbrengen van structuur, goede communicatie en participatie en een goede positionering van de gemeente Drimmelen. Daarom is hier extra ambtelijke capaciteit voor nodig. De kosten hiervoor kunnen we op een later moment verhalen via de financiële tegemoetkoming, die de gemeente ontvangt voor Nederwiek 3. Maar totdat deze middelen beschikbaar komen, moeten we deze kosten voorfinancieren. Deze kosten worden voor 2024 en 2025 geschat op € 100.000 per jaar.

Regionale Samenwerking

Er vindt op dit moment een heroriëntatie plaats op de wijze waarop we regionaal samenwerken. De RWB wil zich toeleggen op de economische ontwikkeling van onze regio, met een focus op plantaardig, circulair en innovatief. Taken die passen binnen dit pakket worden bij de RWB afgestoten en overgedragen naar andere samenwerkingsverbanden. Tegelijkertijd met de nieuwe focus van de RWB, worden er mogelijkheden verkend om andere samenwerkingen in de regio verder vorm te geven. Zo wordt samenwerking binnen de Stedelijke Regio Breda Tilburg (SRBT) en de Baronie verder uitgedacht. Op integraal, ruimtelijk-strategisch niveau maken we deel uit van de SRBT. Hier wordt gezocht naar een duurzamere vorm van samenwerking. Op breed, tactisch-operationeel niveau werken we al samen binnen het Baronie verband en dit kan verder geïntensiveerd worden. Er wordt nagedacht over de governance en taken die binnen de samenwerkingsverbanden passend zijn. Dit jaar moet er duidelijkheid komen over de vraagstukken rondom regionale samenwerking: waar verschillende taken landen en wat de juiste vormen van governance worden. Omdat deze vragen op dit moment nog niet duidelijk beantwoord kunnen worden, is het moeilijk te voorspellen wat de financiële gevolgen zijn van deze heroriëntatie en wat het capacitair van ons gaat vragen.

Implementatie Strategieplan Jeugd

De projectleider implementatie houdt zich bezig met de implementatie in Drimmelen en Geertruidenberg van de Regiovisie en het Strategieplan Jeugd West-Brabant Oost (WBO). Als Regio WBO maken we een beweging naar de voorkant. We willen dat jeugdigen en hun ouders leren omgaan met het feit dat hobbels bij het leven horen. We organiseren de jeugdhulp zó dat kleine problemen klein blijven en grote problemen de juiste aandacht krijgen. We kijken met een integrale blik naar de hele context van het gezinssysteem. Is er ondersteuning nodig, dan organiseren we die 'zo thuis mogelijk'. Ouders en jeugdigen hebben daarbij de regie. Dit is in de regio WBO door de vijf gemeenteraden vastgesteld in de regiovisie Jeugd (2022).

We gaan per 1-1-2025 starten met een Proof of Concept (PoC) voor de gemeente Drimmelen en Geertruidenberg. Dit is een opmaat naar een stevig lokaal team per 1-1-2027. Meer specifiek gaan we in 2025 aan de slag met:

- Implementatie minimale variant van de herinrichting van het jeugdhulplandschap per 1 januari 2025 op het niveau van de twee gemeenten.
- Onderzoek over de haalbaarheid voor een integraal loket sociaal domein op het niveau van de gemeente Drimmelen en Geertruidenberg en adviseert hierover.
- Advisering over een concrete aanpak van de realisatie van het jeugdhulplandschap binnen Drimmelen en Geertruidenberg op de langere termijn richting 2030.

Veilige sport en schoolroutes

We maken alle sport- en schoolroutes in de kernen veiliger. Denkbare maatregelen zijn onder andere het aanpassen van knelpunten, plaatsen van dynamische verlichting en bewustwording. De eerste kern die we aanpakken is Wagenberg. Hier starten we dit jaar en volgens de planning is het werk eind 2024 klaar. De kosten worden geschat op circa € 360.000, waarvan circa € 260.000 beschikbaar is. De voorbereidingen voor de volgende kernen: Terheijden en Lage Zwaluwe, zijn al begonnen en volgen in 2025.

Programma's kadernota

Programma's

3 Programma's

3.1 Burger en bestuur

In 2024 is de dorpsvisie Lage Zwaluwe vastgesteld. Eén van de prioriteiten uit die visie is de vorming van een dorpshart. In 2024/2025 worden de mogelijkheden verkend voor het ontwikkelen van zo'n dorpshart. Wij nemen daar als gemeente de regie in.

In 2024 wordt gestart met het opstellen van een dorpsvisie voor Wagenberg. De visie ronden we in 2025 af. Met de bewoners inventariseren we welke onderwerpen op de agenda komen. In ieder geval gaat het in Wagenberg over de toekomst van sociaal-maatschappelijke voorzieningen.

In 2024 wordt een start gemaakt met de doorontwikkeling van dorpsgericht werken. We vinden het belangrijk om goed in contact te zijn met onze dorpen en de leefbaarheid in de dorpen te ondersteunen.

In 2024 worden afspraken gemaakt over de wijze waarop wij de regionale samenwerking in de Baronie vorm willen geven. De verwachting is dat we op 1 januari gaan samenwerken in de nieuwe structuur. In samenhang daarmee wordt de samenwerking in RWB-verband afgeschaald.

3.2 Openbare ruimte

Voor 2025 is er geen nieuw beleid gepland voor het Programma 2 Openbare Ruimte. We zetten in op het uitvoeren van het collegewerkprogramma.

We verwachten dat we starten met de aanleg van de Bypass Zoutendijk, we voeren de Veilige school- en sportroutes uit in Lage Zwaluwe en Terheijden en we ronden de Zeggelaan en rotonde Godfried Schalckenstraat af.

In 2024 ronden we de inventarisatie over de Dorpsbosjes af. We leggen in 2025 de eerste Dorpsbosjes aan. Daarbij gaan we er wel vanuit dat we werk met werk maken. Er is nog geen specifiek budget beschikbaar voor de aanleg van de bosjes. We voeren het actieplan Biodiversiteit verder uit.

Verder springt een aantal projecten in het oog. In 2024 startten we met de rioolmaatregelen in de Hofkensstraat/Meidoornlaan Made, De Gijster in Made en de Gomarusstraat in Wagenberg. Deze ronden we in 2025 af. We gaan door met de voorbereidingen voor de rioolmaatregelen Made hoog (Stationstraat e.o) voor. Voor dit project verkregen we een subsidie.

We starten met de reconstructie van de Molenstraat in Terheijden en ronden de herinrichting van het Havenplein in Terheijden af.

Tot slot komen we conform vigerend beleid met een notitie over het baggeren van de Drimmelse havens naar de raad.

3.3 Ruimte, wonen, duurzaamheid en economie

Ook in 2025 heeft woningbouw onze prioriteit. We willen deze coalitieperiode minimaal 800 woningen bouwen. In alle dorpen van onze gemeente worden woningbouwplannen ontwikkeld. We hopen in 2025 onder andere in de Verlengde Elsakker, Rietlanden en Made Oost te bouwen. We bouwen volgens de Drimmelse norm: duurzaam, natuurinclusief, levensloopbestendig, in alle dorpen, voor alle doelgroepen en van goede stedenbouwkundige kwaliteit. Hiervoor is in 2025 een handzaam document beschikbaar voor bouwende partijen.

De huisvesting en opvang van aandachtsgroepen (Oekraïense vluchtelingen, statushouders en asielzoekers) is ook in 2025 een belangrijk thema. Veel is afhankelijk van wetgeving in Den Haag. Wij zullen ons blijven inzetten voor goede opvang en huisvesting. Onze inzet is om te voldoen aan de doelstellingen die in regionaal verband worden afgesproken.

In de eerste helft van 2025 leggen we het nieuwe beleid huisvesting arbeidsmigranten voor aan de gemeenteraad. Het is belangrijk om ook voor deze doelgroep goed en duidelijk beleid te formuleren.

In 2024 wordt de haalbaarheid onderzocht om het bedrijventerrein Brieltjenspolder uit te bereiden.

Afhankelijk van de resultaten van dat onderzoek wordt in 2025 verder vorm gegeven aan dat project. Ook zal in 2025 het bedrijventerrein Thijssenweg worden uitgebreid.

Toerisme en recreatie zijn belangrijke pijlers van onze gemeente. Ook in 2025 wordt gewerkt aan het versterken van de infrastructuur. Met betrekking tot de vaarverbinding Drimmelen-Geertruidenberg-Hank willen we in 2025 een pilot houden. Ook zullen we de toeristisch hoofdentrees van onze dorpen verfraaien en de recreatieve routes verbeteren.

In het coalitieakkoord is vastgelegd dat er een visie komt voor het gebied tussen Drimmelen en het Gat van den Ham. We willen met dat project inspelen op de ambities van de boeren in dat gebied. In 2025 moet de visie vaste vorm krijgen. Ook de aanleg van een strandje langs de Amer maakt onderdeel uit van dat project.

Met een eigen Energiebespaarteam (EBT), een nieuwe subsidieregeling voor isolatie, goede voorlichting en de inzet van veel vrijwilligers zetten wij ook in 2025 in op de verduurzaming van woningen. Ook energiearmoede is in 2025 een belangrijk onderwerp.

In Hooge Zwaluwe en Terheijden wordt gewerkt aan een wijkuitvoeringsplan 'Aardgasvrije wijken' (WUP). Samen met de bewoners wordt onderzocht hoe de wijken uiteindelijk van het aardgas af kunnen.

In Terheijden hangt het WUP nauw samen met de ambities van het TEC om een masterplan op te stellen dat als vergezicht dient voor een compleet aardgas vrij Terheijden.

Een belangrijk thema in 2025 zijn de grootschalige energie-infra-projecten. Onze gemeente neemt een centrale positie in als het gaat om de doorvoer van diverse grootschalige infrastructuur. Samen met de ondernemers in het buitengebied zetten we in op het verminderen van overlast en het vergroten van kansen. In 2025 zal inhoud gegeven worden aan compenserende maatregelen vanuit het regiofonds.

3.4 Sociaal domein

De kosten blijven landelijk en ook in onze gemeente nog steeds stijgen. Het aantal mensen dat gebruik maakt van zorg en ondersteuning vanuit de gemeente blijft toenemen. Een andere belangrijke factor zijn de stijgende personeelslasten en tarieven van onze maatschappelijke organisaties. De invloed van de gemeente is beperkt waarbij vaak ook nog om open einde regelingen gaat. We gaan de komende periode onderzoeken welke mogelijkheden er zijn binnen het sociaal domein om de kostenstijging te stoppen en op termijn te verminderen. In de op te stellen visie Sociaal Domein zal hier dan ook aandacht voor komen. Door het koppelen van een juridisch adviseur aan het sociaal domein kunnen we meer de grenzen van de wetten en nadere regels gaan opzoeken en ook de vertaling in ons beleid scherper maken. Dit is zeker geen gemakkelijke opgave, maar wel noodzakelijk. Het vraagt aanpassingen in ons beleid, maar gaat ook een andere denkwijze en handelswijze van onze uitvoerende organisaties.

De maatschappelijke accommodaties zijn erg belangrijk voor onze inwoners en verenigingen, maar ook voor ons als gemeente om uitvoering te kunnen geven aan ons beleid. De wijze waarop dit geregeld is te kwetsbaar, dit is het afgelopen jaar duidelijk geworden. Dit jaar gaan we dan ook onderzoeken wat bij de gemeente past en wat daar voor nodig is.

Het huisvesten van statushouders is voor dit jaar een enorme uitdaging. Het aantal is hoog en de woningen schaars.

IKC de Stuifhoek krijgt steeds meer vorm, de aanbesteding is gegund. De aannemer werkt het Voorlopig Ontwerp verder uit naar een Definitief Ontwerp en een Uitvoeringsontwerp. De omgevingsvergunning wordt ook aangevraagd bij de gemeente. De planning is te starten met de bouw in januari 2025. Oplevering van de nieuwe Stuifhoek staat nu gepland voor januari 2026, mits er niets tegenzit natuurlijk.

We hebben geen meerjarenplanning voor renovatie van onze sportvelden, hier gaan we mee aan de slag. Dit gaat gevolgen hebben voor de (meerjaren)begroting van onze gemeente.

3.5 Bedrijfsvoering

Binnen de organisatie zijn we bezig met de doorontwikkeling. Een onderdeel hiervan is dat er meer verantwoordelijkheid bij de coördinatoren komt te liggen. Dit kan invloed hebben op de formatie en de

(kwaliteit)eisen die we aan medewerkers stellen. Dit nemen we mee in het nieuwe functiehuis. 2025 staat in het teken van de overgang naar het nieuwe functiehuis. Als dit staat, volgt vervolgens de inschaling van de medewerkers in het nieuwe functiehuis. We kunnen op dit moment niet overzien welke financiële consequenties dit heeft. Vanuit de benchmark kunnen we wel aangeven dat het overgaan op een nieuwe systematiek, invloed heeft op de salarislasten.

In verband met het stoppen van de ondersteuning van ons huidige personeels- en salarissysteem ADP, zal in 2025 een nieuw systeem geïmplementeerd worden. Vanaf 2026 is dit operationeel. Het is op dit moment niet duidelijk wat de kosten van het nieuwe systeem zijn en met welke implementatiekosten de gemeente te maken krijgt. De aanbesteding van het nieuwe systeem vindt in samenwerking met acht organisaties in de regio plaats. Daarnaast zullen in 2025 de voorbereidingen plaatsvinden van de overgang naar een nieuwe ICT-partner. De planning is om begin 2026 de overstap te kunnen maken.

We willen meer inzicht hebben in de kwaliteit en kwantiteit van diensten die de gemeente uitvoert om gericht verbeteringen door te voeren. We investeren in de digitale dienstverlening met meer digitale aanvraagmogelijkheden. We ontwikkelen de servicebalie naar een klantcontactcentrum waar er meer door het eerste aanspreekpunt voor de beller kan worden afgehandeld.

Financiële uitgangspunten

Uitgangspunten

Voor het opstellen van de begroting hanteren we uiteraard de gebruikelijke kaders zoals we deze kennen in Drimmelen. Bij het opstellen van de begroting zullen deze indicatoren waar nodig weer opnieuw berekend worden. Een toelichting en berekening op deze indicatoren is terug te vinden in de jaarstukken en eerdere begrotingen paragraaf A weerstandsvermogen en risicobeheersing.

- Een reële en structureel sluitende begroting in 2025 of 2028
- Weerstandsratio van minimaal 1
- Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen: maximaal 100%
- Solvabiliteit: minimaal 20%
- Grondexploitatie: maximaal 0%
- Structurele exploitatieruimte: minimaal 0%
- Belastingcapaciteit: maximaal 100%

Indexering

Tot dit jaar werd de gemeentelijke begroting jaarlijks bijgesteld voor de verwachte prijsontwikkelingen, gebaseerd op inflatiepercentages van het Centraal Planbureau (CPB).

Omdat het Rijk is overgestapt op loon/prijscompensatie o.b.v. het BBP wordt vanaf 2025 deze methode ook voor de gemeentelijke begroting gehanteerd.

Voor de indexering van de subsidies van de professionele organisaties hanteren we de prijsindexcijfers van de Nederlandse Zorgautoriteit.

Gerekend is met constante prijzen, dit wil zeggen dat alleen voor het eerste begrotingsjaar met prijsontwikkelingen rekening wordt gehouden.

Bovenstaande uitgangspunten leiden o.a. tot het volgende overzicht:

Begrotingsrichtlijnen	Kadernota 2025
Uitgaven	
Salariskosten	2,3%
Goederen en diensten	2,3%
Subsidies professionele organisaties	5,4%
Inkomsten	
Huren en pachten	2,3%
OZB-opbrengsten	2,3%
Leges burgerzaken	1
Kostendekkende tarieven en leges	2

1 De leges burgerzaken zijn voor een belangrijk deel bepaald door het Rijk. De overige tarieven stijgen conform de overige kosten.

2 Voor de kostendekkende tarieven wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Van deze indices kan afgeweken indien hiervoor gegronde redenen zijn, zoals bijvoorbeeld contractuele afspraken of een afgesloten CAO.

Bijlagen

1. Begrotingswijziging

In onderstaand overzicht zijn de negatieve bedragen per saldo lagere uitgaven dan begroot (dus voordelen) en zijn de positieve bedragen per saldo hogere uitgaven (dus nadelen).

De tabel is een recapitulatie van de afwijkingen zoals vermeld in de programma's.

Programma's		Saldo lasten en baten				
		2024	2025	2026	2027	2028
1.	Burger en bestuur	6.421	186.105	186.105	186.105	186.105
2.	Openbare ruimte	100.098	53.856-	141.636-	164.956-	168.925-
3.	Ruimte, wonen, duurzaamheid en economie	168.334	69.726	77.669	81.199	120.541
4.	Sociaal Domein	1.213.143	1.704.725	1.557.622	1.480.189	1.543.831
O.	Overhead	50.000-	50.000-	50.000-	50.000-	50.000-
	Algemene dekkingsmiddelen / bedrijfsvoering	1.793.602-	1.838.733-	2.784.804-	2.796.298-	947.648-
	Reserves	100.000-	-	-	-	-
	Totaal generaal programma's - Saldo	455.606-	17.967	1.155.043-	1.263.762-	683.904

2. Gemeenschappelijke regelingen

Conceptbegroting 2025 Gemeenschappelijke regelingen, wijzigingen lopende begroting 2024 en resultaat jaarrekening 2023.

Overzicht Gemeenschappelijke regelingen - Voorjaarsnota 2024	2024	2025	2026	2027	2028
Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)					
1 Gemeenschappelijke regeling: Regiobureau West-Brabant (RWB)	11 V	-58 N	-45 N	-56 N	-79 N
2 Gemeenschappelijke regeling: Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	-6 N	-186 N	-186 N	-186 N	-186 N
3 Gemeenschappelijke regeling: Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)	0 V	-43 N	-51 N	-54 N	-89 N
4 Gemeenschappelijke regeling: Nazorg gesloten stortplaatsen (NGS)	26 V	0 V	0 V	0 V	0 V
<i>Te starten in voorziening Afvalstoffenheffing</i>	-26 N	0 V	0 V	0 V	0 V
5 Gemeenschappelijke regeling: Geweld in afhankelijkheidsrelaties en meldpunt Crisiszorg West-Brabant (GIA)	0 V	-42 N	-42 N	-42 N	-42 N
6 Gemeenschappelijke regeling: Centrum Jeugd en Gezin Drimmelen en Geertruidenberg (CJG)	106 V	-83 N	-83 N	-83 N	-83 N
7 Gemeenschappelijke regeling: Regionaal Bureau Leerplicht West-Brabant (RBL)	-50 N	-46 N	-46 N	-46 N	-46 N
8 Gemeenschappelijke regeling: Openbare Gezondheidszorg West-Brabant (GGD)	0 V	-105 N	-105 N	-105 N	-105 N
9 Gemeenschappelijke regeling: MidZuid (incl. doorbetaling middelen meicirculaire)	-208 N	-224 N	-217 N	-206 N	-252 N
10 Gemeenschappelijke Regeling: Beschermd Wonen regio Breda	-13 N	413 V	250 V	250 V	250 V
11 Gemeenschappelijke regeling: Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling	-57 N	-53 N	-53 N	-53 N	-53 N
Totaal Gemeenschappelijke regelingen	-218 N	-426 N	-576 N	-580 N	-683 N